

مؤسسه قرآنی امام رضا (ع)، با همکاری موقوفه مدنیان، برگزار می‌کند:

نوزدهمین دوره

علیهم السلام

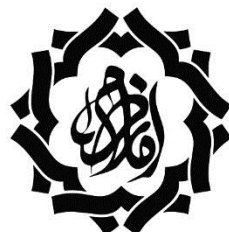
سلسله مسابقات مطالعات قرآنی و معارف اهل بیت

خانواده در اسلام

همراه با جوایز ارزنده

پنجشنبه ۱۹ اسفند ماه، بعد از نماز عشا

کیانپارس، خیابان یکم شرقی، حسینیه امام رضا علیه السلام

جهت دریافت کتاب و کسب اطلاعات بیشتر به حسینیه امام رضا (ع) مراجعه نموده

یا با شماره ۰۹۱۶۵۲۹۷۵۰۵ تماس حاصل فرمایید

و یا از طریق سایت www.Moham.org دانلود نمائید.

راه انتخاب همسر در اسلام

راه انتخاب همسر در ادیان و مکاتبی که رنگ و بوی وحی را از دست داده اند، یا از ابتدا از ویژگی آسمانی بودن محروم بودند، با راه انتخاب همسر در فضای ملکوتی اسلام فرق می کند.

اسلام به مرد مسلمان و انسان مؤمن اجازه انتخاب هر زنی را که بخواهد نمی دهد، چنانکه به زن مسلمان و بانوی مؤمنه اجازه اختیار هر شوهری که بخواهد نمی دهد، چرا که در انتخاب و اختیار همسر باید خیر دنیا و آخرت، و سعادت امروز و فردای انسان ملاحظه شود، و پاک ماندن انسان از آلودگیها و پاکیزه ماندن زندگی از برنامه های شیطانی لحاظ گردد، زیرا در بنای ازدواج در اسلام فقط شهوت و تمتع و لذت بدنی و مادی منظور نیست، بلکه هدف اسلام از مسئله ازدواج حفظ دین زنان و مردان، و ساخته شدن خانه ای الهی، و بوجود آمدن فرزندان شایسته، و تأمین رضایت حق است، به همین خاطر در چنین چهارچوبی اصل ازدواج، آئین همسررداری، عشقورزی به زن شرعی، تأمین نیاز جنسی به هر اندازه ای که مزاج مرد و زن اقتضا کند، رعایت حقوق، فرزندان شدن، تربیت اولاد، و به عهده داشتن وظایف لازم، و کار و کوشش و کسب برای تأمین مسکن و لباس و تغذیه زن و بچه به عنوان عبادت خدا شناخته شده، و برای هر قدمی که انسان در این زمینه برمی دارد اجر عظیم و ثواب زیاد منظور شده است.

اینجاست که معجزه اسلام در اصرار به مسئله کفویت روشن می شود، و انسان در برابر شرایط الهی ازدواج که در اسلام مطرح است با تمام وجود به خضوع و اداری می شود، که اگر آن شرایط الهی و معنوی لحاظ نشود، از سر و روی زندگی شرّ و فتنه برخوردار خواهد خواست، و فضای خانه به فضائی پر از عذاب و رنج، و درد و محنت، و تأسف و غصّه تبدیل خواهد شد، و کار به طلاق و جدائی یا تلخی همیشگی و یا اگر ظرفیتی در کار نباشد به جنون و دیوانگی و یا خودکشی یکی از طرفین منجر خواهد گشت.

از زنی که به رشد عقل و فکر خود با کسب معرفت، و به کمال خود با کسب ایمان و اخلاق و تقوا کمک نکرده باید پرهیز کنید، و از ازدواج با چنین زنی خودداری نمائید،

زنی که در خانواده ای به دور از خداپرستی، و اخلاق و تقوا، و توحید و عبادت بار آمده و برای مرد جز فتنه و فساد، و هلاکت و تباهی چیزی ندارد.

روایت بسیار مهم و فوق العاده ای در این زمینه از حضرت باقر (علیه السلام) بدین صورت نقل شده:

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ عَلَى نِسْوَةٍ فَوَقَّفَ عَلَيْهِنَّ ثُمَّ قَالَ: مَا رَأَيْتُ نَوَاقِصَ عُقُولٍ وَ دِينَ أَذْهَبَ بِعُقُولِ ذَوِي الْأَلْبَابِ مِنْكُمْ، إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ عَذَاباً فَتَقَرَّبْنَ إِلَى اللَّهِ مَا اسْتَطَعْنَ . . .

رسول خدا به عده ای از زنان گذشت، ناگهان ایستاد و به آنان خطاب کرد، چون شما جمعیتی با نقصان عقل و دین ندیدم که عقل خردمندان را از دست آنان بگیرد، من چنین دیدم که عذاب شما از تمام دوزخیان بیشتر است، من به شما سفارش اکید می کنم که به حضرت حق، با تکمیل ایمان و کسب معرفت، و آراسته شدن به حسنات تقرب جوئید.

امام صادق (علیه السلام) فرمود: «أَغْلَبُ الْأَعْدَاءِ لِلْمُؤْمِنِ زَوْجَةُ السُّوءِ.»

کوبنده ترین دشمن مؤمن همسر بد است.

در روایت دیگری آمده «:أَوَّلُ مَا عُصِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِسِتِّ خِصَالٍ: حُبُّ الدُّنْيَا، وَ حُبُّ الرَّئِيسَةِ، وَ حُبُّ النَّوْمِ، وَ حُبُّ النَّسَاءِ وَ حُبُّ الطَّعَامِ، وَ حُبُّ الرَّاحَةِ.»

نخستین مایه گناه، که نسبت به آن عصیان و معصیت حق صورت گرفت شش چیز است: « دنیاپرستی، ریاست پرستی، عشق به خواب، زن پرستی، شکم پرستی، راحت طلبی.»

بنابراین خود را در انتخاب همسر، به شرایطی که اسلام اعلام فرموده، و اینجانب آن شرایط را از طریق روایات بیان خواهم کرد، مقید نمائید، و سعی کنید زیبایی تنها، و عشق به زن گرفتن، و چشم دوختن به مال و ثروت زن، برای شما موجب انتخاب همسر نشود.

رسول حق فرمود: « زن را برای مال و جمالش انتخاب نکنید، مالش موجب طغیان و جمالش مایه تباهی است، در ازدواج دین و ایمان زن را لحاظ کنید.»

رسول خدا در روایتی فرمود: «إِنْ كَانَ الشُّؤْمُ فِي شَيْءٍ فَفِي النَّسَاءِ.»

اگر شومی در چیزی باشد، در زنان است.

آری زنی که از معرفت و ایمان و اخلاق و خوشرفتاری، و وقار و کرامت برخوردار نباشد، شوم و موجب تباهی زندگی و هلاکت شوهر است.

و نیز آن حضرت فرمود: « شَرُّ الْأَشْيَاءِ الْمَرْأَةُ السُّوءُ ». بدترین اشیاء زن بد است.

داستانی حیرت آور

در تفسیر ابوالفتوح رازی آمده : جوانی در اوقات نماز بالای مأذنه مسجد اذان می گفت، یک روز در حال اذان گفتن به خانه های اطراف مسجد نظر انداخت، نظری که اسلام از بابت مصلحت انسان و حفظ وی از فتنه ها حرام کرده است. ناگهان دیده اش در خانه ای به دختری نیکو منظر و صاحب جمال افتاد، دل به او داد، پس از اذان در آن خانه را کوبید، صاحب خانه در را باز کرد، جوان به او گفت اگر دختر به شوهر می دهید، من به او مایلم، صاحبخانه گفت ما « آسوری » مذهبییم، اگر مذهب ما را انتخاب کنی من از اینکه دخترم را به تو تزویج کنم منعی نمی بینم. جوان که دل به زیبایی و جمال دوخته بود، و از انتخاب هم کفو روی گردانده بود، و ملاک خود را در ازدواج چشم و شهوت و جمال و زیبایی قرار داده بود، از پذیرش شرط پدر دختر استقبال کرد، از اسلام دست برداشت، به شرک روی آورد، به روز عقد دختر از بالای پله های خانه با سر به زمین آمد و به هلاکت ابدی دچار شد!

شرایط اسلامی و انسانی در انتخاب همسر

۱ - لازم است خانواده های عزیز قبل از ازدواج دختر و پسر، زمینه دیدار آن دو را با هم فراهم نمایند، در این زمینه خواندن عقد و ایجاد محرمیت لازم نیست، این واقعیتی است که اسلام آن را اجازه می دهد، و فقه اسلامی آن را بی مانع می داند، این دیدار برای هر دو ضروری است، تا با دیدن یکدیگر کمالات و عیوب ظاهری را بفهمند، و سپس در تصمیم گیری اقدام نمایند، به علاوه راه ردّ و ایراد و اشکال تراشی را برای بعد از ازدواج ببندند، البته در این دیدار باید قصد و نیت ازدواج، و پسند و عدم پسند مطرح باشد، تا فضای برنامه از معصیت حق پاک بماند، به روایاتی که در این زمینه وارد شده عنایت کنید:

« قَالَ النَّبِيُّ لِمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ وَ قَدْ خَطَبَ امْرَأَةً لَوْ نَظَرْتَ إِلَيْهَا فَإِنَّهُ آخِرَى أَنْ يَدُومَ بَيْنَكُمَا ». رسول حق به مغیره بن شعبه که با زنی ازدواج کرده بود فرمود : اگر قبلاً او را می دیدی امید توافق و سازش در بین شما بیشتر بود.

محمد بن مسلم می گوید از حضرت باقر (علیه السلام) پرسیدم: « عَنِ الرَّجُلِ يُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَ الْمَرْأَةَ أَيَنْظُرُ إِلَيْهَا؟ قَالَ نَعَمْ إِنَّمَا يَشْتَرِيهَا بِأَعْلَى الثَّمَنِ.» مردی که می خواهد ازدواج کند، حق دارد زن مورد نظر برای ازدواج را ببیند؟ فرمود: آری به گران ترین قیمت می خرد، چرا حق دیدن نداشته باشد؟

حسن سری گوید: « قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّجُلُ يُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَ الْمَرْأَةَ يَتَأَمَّلُهَا وَ يَنْظُرُ إِلَى خَلْفِهَا وَ إِلَى وَجْهِهَا؟ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ أَنْ يَنْظُرَ الرَّجُلُ إِلَى الْمَرْأَةِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا يَنْظُرُ إِلَى خَلْفِهَا وَ إِلَى وَجْهِهَا.» به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم برای مرد جایز است پیش از ازدواج در وجود زن دقت کند، پشت سر و صورتش را ببیند؟ فرمود: آری مانعی ندارد که زن مورد نظر را از پشت سر یا جلوی رو ببیند.

و مردی به امام ششم گفت: « أَيَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى الْمَرْأَةِ يُرِيدُ تَزْوِجَهَا فَيَنْظُرُ إِلَى شَعْرِهَا وَ مَحَاسِنِهَا قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ إِذَا لَمْ يَكُنْ مُتَلَدِّدًا - وَ فِي خَبَرٍ : وَ تَقُومُ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَيْهَا؟ قَالَ نَعَمْ وَ تَرَقَّقُ لَهُ الثِّيَابَ.»

جائز است مرد موی سر و زیبائیهای زنی را که می خواهد بگیرد، ببیند؟ فرمود: اگر منظور آگاهی از خصوصیات اوست اشکال ندارد، در خبر دیگری آمده که از حضرت سؤال شد، جایز است زن بایستد تا مرد او را نظر کند، فرمود: آری، بلکه پوشیدن لباس نازک هم در آن وقت مانعی ندارد.

« وَ قَالَ (صلى الله عليه وآله وسلم) لِصَحَابِيٍّ خَطَبَ إِمْرَأَةً : أَنْظُرْ إِلَى وَجْهِهَا وَ كَفَّيْهَا.» رسول خدا به مردی از صحابه که زنی را خواستگاری کرده بود فرمود: صورت و دستهای او را ببین.

امثال این روایات می خواهد بگوید اگر کسی زنی را برای همسری انتخاب کرد پس از بررسیهای لازم در رابطه با خانواده و اخلاق و ایمان او، مانعی ندارد برای آگاهی از خصوصیات بدنی او نظیر مو، قیافه، زیبائی، قد و قامت، اندام، وی را ببیند، مبادا نقص و عیبی در وجود او باشد، یا موردی در او ببیند که باعث دلسردی، یا موجب تفرقه شود، نه اینکه حق دارد خانه به خانه برود، و ناموس اسلام را یک به یک از نظر بگذرانند، و سراپای همه را دقت نماید تا اگر خواست یکی را از آن میان انتخاب کند.

۲ - چون زن را پسندید ، و مایل به ازدواج با او شد در عین زیبایی زن ، و آراسته بودنش به جمال و کمال ، و دلبری و طنازی وی ، نیت خود را در ازدواج با او برای خدا قرار دهد ، و به عنوان عمل به دستور و فرمان حضرت حق و اجرای سنت انبیاء الهی ، بخصوص رسول باکرامت اسلام قدم بردارد.

در این زمینه یعنی اقدام برای ازدواج به قصد قربت و به نیت جلب خشنودی حق روایت بسیار مهمی از رسول خدا نقل شده: « مَنْ نَكَحَ لِلَّهِ وَ أَنْكَحَ لِلَّهِ اسْتَحَقَّ وَ لَایَةُ اللَّهِ. » آنکه برای خدا ازدواج می کند، و برای فراهم کردن وسیله ازدواج دیگران محض خدا قدم برمی دارد استحقاق قرار گرفتن در ولایت خدا را پیدا می کند.

آری چنین انسانهای بافضیلتی مشمول این آیه شریفه می گردند: « الله ولیّ الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور. » خداوند سرپرست کسانی است که ایمان آوردند، آنان را از ظلمت جهل، ظلم، ضعف روحی، بداخلاقی، سستی در عمل به نورانیت فهم و بصیرت، عدالت، قوت قلب خوش خلقی و قدرت در عمل می برد.

خداوند داشتن زن و فرزند را دوست دارد ، به همین خاطر در سن پیری به زکریا ، یحیی و به ابراهیم ، اسماعیل را عنایت فرمود ، و در آیه ای از کتابش به رسول مطهرش فرمود: « و لقد ارسلنا رسلاً من قبلک و جعلنا لهم ازواجاً و ذریّة. » و به تحقیق رسولانی برای هدایت مردم ، پیش از تو فرستادیم و برای آنان زنان و فرزندان قرار دادیم.

۳- عجله در ازدواج کار صحیحی نیست، در معارف اسلامی آمده که: عجله کار شیطان است، انتخاب همسر باید بادقت و وقت گذاری و مشورت، و شناخت لازم از او و خانواده اش صورت بگیرد، مبادا که در این زمینه خسارتی به طرفین وارد شود، و ضربه روحی و روانی ببار آید.

حضرت صادق (علیه السلام) در این زمینه فرموده: « إِنَّمَا الْمَرْأَةُ قِلَادَةٌ فَانظُرْ مَا تَتَقَلَّدُ. » همانا زن گردن بند است، دقت کن چه گردن بندی بر گردن زندگی و حیات خود می افکنی.

۴ - در روایاتی که از رسول حق و اهل بیت طاهرین آن حضرت در کتابهای پرارزش شیعه آمده خصوصیات زنی که لایق همسری مرد مؤمن و جوان مسلمان است و با ظرافت و دقت کامل بیان شده:

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: « إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَتَزَوَّجَ الْمَرْأَةَ فَلْيَسْأَلْ عَنْ شَعْرِهَا كَمَا يَسْأَلُ عَنْ وَجْهِهَا فَإِنَّ الشَّعْرَ أَحَدُ الْجَمَالَيْنِ ». به هنگامی که یکی از شما قصد ازدواج با زنی را داشت ، (در صورت پیش آمدن مانع از دیدن او) از مویش تحقیق کند ، چنانکه از رویش ، چه مو هم یکی از مایه های زیباییست .

۵ تا ۱۳ - جابر بن عبد الله انصاری گوید : با رسول خدا نشستیم بودیم ، سخن از زنان ، و برتری بعضی از آنان بر بعض دیگر به میان آمد ، رسول الهی فرمود ، من در این زمینه با شما سخن بگویم ؟ عرضه داشتیم آری . فرمود : بهترین زنان شما زنی است که فرزند آورد ، مهربان باشد ، از پاکدامنی نصیب داشته ، نزد فامیل خود عزیز و محترم ، و در برابر شوهر متواضع و فروتن باشد . برای شوهر زینت کند ، و نسبت به دیگران باوقار و بی اعتنا دیده شود ، سخن شوهر را بشنود ، و از وی فرمان ببرد ، در خلوت در اختیار او باشد ، ولی مانند زنان مبتذل نباشد .

۱۴ تا ۱۸ - امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: « خَيْرُ نِسَائِكُمْ الْخَمْسُ فَقِيلَ مَا الْخَمْسُ قَالَ : الْهَيْئَةُ اللَّيْنَةُ الْمُوَاتِيَةُ الَّتِي إِذَا غَضِبَ زَوْجُهَا لَمْ تَكْتَحِلْ بِغُمْضٍ حَتَّى يَرْضَى ، وَ الَّتِي إِذَا غَابَ زَوْجُهَا حَفِظَتْهُ فِي غَيْبَتِهِ فَتِلْكَ عَامِلَةٌ مِنْ عُمَّالِ اللَّهِ لَا تَخِيْبُ .

بهترین زنان شما پنج گونه اند ، گفته شد پنج گونه کدام است ؟ فرمود : آسان گیر ، نرم خو ، بساز ، چون شوهر به خشم آید نیارآمد تا خشنودی او را فراهم آورد ، در غیاب شوهر حیثیت او را حفظ کند ، این زن از اعمال حق است و از لطف پروردگار ناامید نشود .

۱۹ - حضرت باقر (علیه السلام) فرمود: « أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) يَسْتَأْمِرُهُ فِي النِّكَاحِ فَقَالَ : نَعَمْ إِنَّكَ وَ عَلَيْكَ بِذَوَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ وَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلُ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ مَثَلُ الْغُرَابِ الْأَعْصَمِ الَّذِي لَا يَكَادُ يُقَدَّرُ عَلَيْهِ قَالَ : وَ مَا الْغُرَابُ الْأَعْصَمُ ؟ قَالَ الْأَبْيَضُ إِحْدَى رِجْلَيْهِ . »
مردی با رسول خدا در مسئله ازدواج مشورت کرد ، حضرت فرمود : ازدواج کن ، ولی با زن دیندار ، خدایت خیر دهد ، زن شایسته مانند کلاغ اعصم است که دسترسی به او آسان نیست ، عرضه داشت کلاغ اعصم کدام است ؟ فرمود کلاغی که یک پایش سپید است .

۲۰ و ۲۱ - ابراهیم کرخی گوید به حضرت صادق (علیه السلام) گفتیم: همسر من از دنیا رفت ، زنی همدم و همساز بود ، اینک به فکر ازدواج هستم ، حضرت فرمود: « أَنْظِرْ أَيْنَ تَضَعُ نَفْسَكَ وَ مَنْ تُشْرِكُهُ فِي مَالِكَ وَ تُطْلِعُهُ عَلَى دِينِكَ وَ سِرِّكَ وَ أَمَانَتِكَ فَإِنَّ كُنْتَ لِابِدِّ فَاعِلًا فَبِكْرًا تُنْسَبُ إِلَى

الْخَيْرِ وَ إِلَى حُسْنِ الْخُلُقِ.» کمال دقت را به خرج بده که وجودت را کجا قرار می دهی و چه کسی را شریک مال و آگاه بر دین و بر اسرار و امانت خود می نمائی، اگر از ازدواج چاره ای نداری، دوشیزه ای پیدا کن نیک رفتار و خوش اخلاق .

۲۲ - رسول حق (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: «إِنَّ مِنَ الْقِسَمِ الْمُصْلِحِ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ أَنْ تَكُونَ لَهُ امْرَأَةٌ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتَهُ، وَإِنْ غَابَ حَفِظَتْهُ، وَإِنْ أَمَرَهَا أَطَاعَتْهُ.» از مقدرات الهی برای مرد مسلمان که وضع او را اصلاح می کند، زنی است که چون شوهر بر وی نظر کند خرسند شود، در غیاب او آبرویش را حفظ کند، و در حضور وی فرمانش را اطاعت نماید.

۲۳ - رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: «أَفْضَلُ نِسَاءِ أُمَّتِي أَصْبَحُوهُنَّ وَجْهًا وَأَقْلَهُنَّ مَهْرًا.» برترین زنان امتم زیباترین آنان و کم مهریه ترینشان هستند.

۲۴ - عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) قَالَ: «أَخْبِرُونِي أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ؟ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ (عليها السلام) أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ فَأَعْجَبَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله وسلم) وَقَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي.» امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: رسول خدا به مردم گفت: به من خبر دهید چه چیزی برای زنان بهتر است؟ فاطمه (علیها السلام) پاسخ داد مردان را نبینند، و مردان هم آنها را نبینند «هرزه و بی بند و بار غیر مقید به مسائل شرعی و اخلاقی نباشد» رسول حق از این جواب شگفت زده شد و فرمود: فاطمه پاره تن من است!!

۲۵ و ۲۶ - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): «خَيْرُ نِسَائِكُمُ الَّتِي إِنْ أُعْطِيَتْ شَكَرَتْ وَإِنْ مُنِعَتْ رَضِيَتْ.» امام صادق (علیه السلام) فرمود: بهترین زنان شما زنی است که اگر مال در اختیارش گذاشتی سپاسگزاری کند، و اگر به مصلحتی از وی منع نمودی خوشنود و راضی باشد.

۲۷ تا ۳۰ - امام ششم (علیه السلام) فرمود: «خَيْرُ نِسَائِكُمُ الطَّيِّبَةُ الرَّيْحِ، الطَّيِّبَةُ الطَّبِيخِ الَّتِي إِذَا أَنْفَقَتْ، أَنْفَقَتْ بِمَعْرُوفٍ وَإِذَا أُمْسَكَتْ، أُمْسَكَتْ بِمَعْرُوفٍ فَتِلْكَ عَامِلَةٌ مِنْ عُمَّالِ اللَّهِ وَ عَامِلُ اللَّهِ لَا يَخِيبُ وَلَا يَنْدَمُ.» بهترین زنان شما زنی است که خوشبو و خوش پخت و پز باشد، بجا خرج کند، و بجا امساک نماید، چنین زنی از کارکنان حق است، و عامل حق را ناامیدی و پشیمانی نیست.

۳۱ - رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: «أَعْظَمُ النِّسَاءِ بَرَكَهً أَيْسَرُهُنَّ مَوْؤَنَةً.» پربرکت ترین همسر، زنی است که برای شوهر هزینه اش کمتر باشد.

« خَيْرُ خِصَالِ النِّسَاءِ شِرَارُ خِصَالِ الرِّجَالِ: الزَّهْوُ وَ الْجُبْنُ وَ الْبُخْلُ فَإِذَا كَانَتِ الْمَرْأَةُ ذَاتَ زَهْوٍ لَمْ تُمَكِّنْ مِنْ نَفْسِهَا ، وَ إِذَا كَانَتْ بِخَيْلَةً حَفِظَتْ مَالَهَا وَ مَالَ بَعْلِهَا وَ إِذَا كَانَتْ جَبَانَةً فَفَرَّقَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُعْرَضُ لَهَا. » بهترین ویژگیهای زن در فضای زناشویی و شوهرداری بدترین صفات مرد است: کبر ، ترس ، بخل ، اگر زن متکبر باشد تسلیم غیرشوهر نمی شود ، اگر بخیل باشد مال خود و شوهر را حفظ می کند ، و اگر ترسو باشد از هر پیش آمدی بیمناک می شود و در صدد حفظ خود بر می آید ، و در نتیجه به دام دیگران نمی افتد .

این است خصوصیات که باید در زن مسلمان و دوشیزه مؤمنه باشد ، و برجوانان عزیز مؤمن و مسلمان فرض است که به هنگام آماده شدن برای ازدواج از این خصوصیات که با حذف مکررات آن در روایات حدود چهل ویژگی است جستجو کنند ، چنانچه در حد قابل قبول در دوشیزه ای یافتند او را برای همسری خود و مادری فرزندانشان انتخاب کنند ، و بر این معنی سعی داشته باشند که در این زمینه دچار سخت گیری بیجا و وسواس در انتخاب نگردند ، که وسواس و دقت زیاد کار را سخت و زمینه ازدواج را به بن بست دچار می کند.

« والذین یقولون ربنا هب لنا من ازواجنا و ذریّاتنا قرهٔ اعین و اجعلنا للمتقین اماماً »

معنای عفاف

عفت، یعنی نگاه داشتن نفس از چیزهائی که حرام است یا انجام آن شایسته نیست. شهید مطهری(رحمه...) در تعریف عفاف می فرماید: عفت، حالتی نفسانی است به معنی رام بودن قوه شهوانی تحت حکومت عقل و ایمان، تحت تاثیر قوه شهوانی نبودن.

فرق عفاف و حجاب

همیشه سخن از حجاب گفته یا شنیده ایم ولی مسأله اصلی و بنیادین، عفت است عفت فراتر و برتر از حجاب است.

حجاب، همان پوشش ویژه و عفت، یک خصلت و بینش و منش است. حجاب، پوششی بیرونی است؛ ولی عفت، هم پوشش بیرونی و هم پوشش درونی است.

قرآن و عفاف

قرآن، از این ارزش انسانی و الا با واژه هایی چون عفاف، احسان و حضور با عظمت یاد نموده، یکی از ویژگیهای مؤمنان راستین را پاکدامنی و عفاف می داند: «وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ» آنان (مومنین) کسانی هستند که خویشان را از بی عفتی حفظ می کنند». در اهمیت عفاف همین بس که خداوند در قرآن، سوره ای را به نام سوره نور به بیان لزوم عفاف اختصاص داده و شیوه های رسیدن به آن و مبارزه با آلودگی های جنسی را بیان فرموده است. قرآن حتی در بیان مهیج ترین ماجرای تاریخی، چون داستان حضرت یوسف (ع) جانب عفاف را رعایت نموده است؛ که در این مورد باید گفت قرآن کتاب عفاف است.

عفاف از دیدگاه پیامبر (ص) و علی (ع)

پیامبرگرامی اسلام (ص) که از وی به عنوان مظهر عفاف یاد می کنیم، تلاش بسیاری برای حاکمیت عفاف و پاکدامنی نموده تا جامعه ای بسازد که در آن، عفاف و پاکی، ارزش، و بی عفتی ضد ارزش به شمار آید.

پیامبر(ص) در جریان بیعت با زنان مکه از آنان پیمان گرفت که از پاکدامنی و عفاف محافظت کنند. و فرمودند: «وَلَا يَقَعْدُنَ مَعَ الرَّجَالِ فِي الْخَلَاءِ» زنان با مردان نامحرم نباید در خلوت بنشینند. عفاف در روایات جایگاه خاصی دارد، که به چند حدیث از جملات نورانی حضرت علی اشاره می نمائیم: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعَفَافُ» بهترین عبادت پاکدامنی است.

«الْعِفَّةُ رَأْسُ كُلِّ خَيْرٍ» عفت، سرآمد هر خوبی است.

«مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرًا مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ»

مجاهد شهید در راه خدا اجرش بیشتر از کسی نیست که قدرت بر گناه دارد اما خوشتنداری می کند. چنین شخصی نزدیک است فرشته ای از فرشتگان خدا باشد.

عفاف با همه ارزش و اهمیتی که دارد، متأسفانه روز به روز شاهد کم رنگ تر شدن آن هستیم. حضرت امیر(ع) در خطبه ۱۰۸ ضمن بیان علائم دوره آخر الزمان می فرماید: «صَارَ الْفُسُوقُ نَسَبًا وَالْعَفَافُ عَجَبًا» در آن زمان مردم به گناه افتخار می کنند و از پاکدامنی در شگفتی فرو می روند.

امروزه در جهان، عفاف به عنوان یک ارزش شناخته نمی شود؛ حتی در کشورهای اسلامی، زنان عفیف و پاکدامنی منزوی هستند و اصولاً بافت این گونه جوامع به گونه ای است که زنان پاکدامن نتوانند حضور اجتماعی فعال داشته باشند و گاهی رسماً اعلام می کنند که حضور دختران محجبه در مدارس و دانشگاهها ممنوع است.

نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران نهایت تلاش خود را بر عفت عمومی جامعه معطوف داشته است؛ ولی متأسفانه کم نیستند خود باختگان و غرب زدگان و افراد خوشگذرانی که می خواهند بنیان عفاف را در این کشور اسلامی واژگون کنند؛ بنابراین همه غیرتمندان جامعه وظیفه دارند در برابر فساد و بی عفتی ایستادگی کنند تا زنان و دختران، بتوانند مروارید عفاف خویش را پاسداری کنند.

حجاب

یکی از زمینه ها و نشانه های عفاف، حجاب و پوشش است که در اسلام به آن سفارش فراوانی شده است.

قرآن و حجاب

این آیه بر وجوب حجاب و پوشش زن تاکید می کند:

« ای پیامبر به زنان و دختران خود و زنان مؤمنین بگو که خویشان را به جلباب (چادر یا عبا) بپوشانند که این کار بخاطر آن که شناخته نشوند و کسی متعرض آنها نشود برایشان بهتر است.»

در آیه دیگری خطاب به همسران رسول خدا(ص) می فرماید:

«وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى» همچون جاهلیت نخستین (در میان مردم) خود آرایی نکنید و ظاهر نشوید.

پیامبر(ص) نهی فرمود از اینکه زنان هنگام خارج شدن از خانه، لباس انگشت نما بپوشند یا زینت صدا دارد داشته باشند.

قرآن درباره فلسفه حجاب می فرماید: «حجاب برای این است که زنان، شناخته نشوند و مورد اذیت و آزار قرار نگیرند.»

۱۰ برنامه های اصیل اسلام در مسئله ازدواج

گفتگو برای ازدواج

در میان مسلمانان و مردم مؤمن رسم بر این است، که پس از اتمام تحقیقات خانواده پسر و دختر، جهت امر ازدواج و مهر بران، و شرایط عقد و عروسی با هم به گفتگو می نشینند. سعی خانواده ها باید بر این باشد، که در مشورت و پاسخ سئوالات و پرسش هائی که در رابطه با دختر و پسر می شود، آن سئوالات و پاسخ هائی که در چهارچوب شرع مقدس و جهت عقلائی مورد قبول است، با تمام وجود از خود صداقت نشان دهند. سنّ واقعی دختر و پسر را بگویند، شغل پسر و دارائی وی و اخلاق و رفتار و روحیات، و طریقه معاشرت و معاشران وی را، و اینکه تحصیلات او در چه مرحله ای است به راستی و درستی بیان کنند، اگر عیب و نقصی در او هست خبر دهند، شاید آن عیب و نقص قابل اغماض باشد، و نیز خانواده دختر در پاسخ به سئوالات خانواده پسر صداقت و انصاف به خرج دهند، و از گفتن سخن راست و کلام صدق وحشت نکنند، که بیان تمام مسائل لازم راه هرگونه اشکال و بن بست را در آینده می بندد، و از پیش آمدن خسارت و تلخی و تفرقه، و به هم خوردن رابطه دو خانواده، و ایجاد بگو مگو جلوگیری می کند. در این زمینه مکر و حيله و خدعه و تزویر و تدلیس و عیب پوشی، خلاف اخلاق و حرام شرعی، و معصیت بزرگ است، و دود این آتش در درجه اول به چشم زن و شوهر، و در مرحله دوم به چشم دو خانواده می رود.

راستی و صداقت هر دو خانواده را از زیان و خسارت، و از به بار آمدن تلخی و محنت حفظ می کند، و راه تصمیم گیری را برای هر دو طرف آسان نموده، و موجب فلاح و نجات و رستگاری است.

تدلیس و خدعه و مکر و حيله گاهی مجوّز بهم خوردن عقد، و ساقط شدن مهر، و فسخ نکاح بدون طلاق است، و این گشایشی است که اسلام به یکی از دو طرف که در معرض خدعه و تدلیس قرار گرفته اند داده است.

قرآن مجید و روایات مردم را از هر گونه خدعه و مکر و تدلیس و فریب دادن منع می کنند، و خدعه گر را مستحق عقاب الهی در دنیا و آخرت می دانند.

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرماید: « لَيْسَ مِنَّا مَنْ مَكَرَ مُسْلِمًا. » از ما نیست کسی که با مسلمانی مکر کند.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید: « الْمَكْرُ بِمَنْ اِتَّمَنَكَ كُفْرٌ. » مکر به کسی که تو را امین خود قرار داده کفر است.

و نیز آن حضرت فرمود: « مَنْ مَكَرَ حَاقَ بِهِ مَكْرُهُ. » کسی که خدعه و حيله کند و نسبت به مردم مکر بورزد، زیان و ضرر مکرش خود او را خواهد گرفت.

در خطبه ۱۹۳ نهج البلاغه حضرت مولا در ویژگی اهل تقوا می فرماید: « وَ لَا دُنُوَّهُ بِمَكْرٍ وَ خَدِيعَةٍ. » نزدیک شدن اهل تقوا به مردم با کمک مکر و حيله نیست.

رسول حق (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرماید: « الْمَكْرُ وَ الْخَدِيعَةُ وَ الْخِيَانَةُ فِي النَّارِ. » مکر و خدعه و خیانت در آتش جهنم است.

و نیز آن حضرت فرمود: « مَنْ كَانَ مُسْلِمًا فَلَا يَمْكُرُ وَ لَا يَخْدَعُ فَإِنِّي سَمِعْتُ جِبْرَائِيلَ يَقُولُ: إِنَّ الْمَكْرَ وَ الْخَدِيعَةَ فِي النَّارِ. » کسی که مسلمان است مکر و خدعه نمی کند، من از جبرئیل شنیدم مکر و خدعه در آتش است.

مسائل مربوط به تدلیس، و مخفی کردن عیوب مرد یا زن، و خدعه و حيله و خلاصه آنچه که مرد یا زن را در ادامه زندگی، یا طلاق، یا رها کردن بدون طلاق، و مدیون بودن مرد نسبت به مهر، یا ساقط شدن مهر و صداق آزاد می گذارد در جلد صدم بحار چاپ مؤسسه وفاء بیروت صفحه ۳۶۱ به بعد و در رسائل عملیه مراجع بزرگ در بخش ازدواج به طور مفصل آمده است.

وجوب پرداخت مهر و صداق

پس از گفتگوی صادقانه بین دو خانواده ، یا عروس و داماد ، بنا بر اصول شرعی در مسئله صداق در حدی که افراط و تفریط در کار نباشد توافق نمایند.

البته به هر مقدار که در مهر و صداق آسان گیری شود ، و اندازه آن را در حد اعتدال قرار دهند بیشتر موجب خوشنودی حق است.

اولیای اسلام برای اینکه زمینه ازدواج دختران و پسران بهتر و راحت تر فراهم شود ، سفارش اکید نموده اند که در مسئله مهر و صداق سخت گیری نشود.

خانواده ها تصور نکنند مهر سنگین باعث استحکام زندگی و تداوم آئین نکاح است ، چه بسا دخترانی که با مهر سنگین به خانه پدر برگشتند و به خاک ذلت نشستند ، و آرامش روحی خود را از دست دادند. در این امور به رحمت و لطف و عنایت حضرت حق تکیه کنید ، و از آنچه باعث درد سر و تحقیر و توهین در آینده برای یکی از دو طرف است بپرهیزید.

چون در مسئله مهر توافق حاصل شد ، و به رضایت طرفین اصلی یعنی عروس و داماد اندازه آن معین گشت ، به محض اجرای صیغه عقد نصف آن دین واجب بر عهده شوهر ، و نصف دیگر پس از عروسی و زناشویی بر عهده مرد به عنوان دین شرعی مستقر می گردد ، چنانچه همان وقت عقد پرداخت شود ، ذمه شوهر آزاد ، و زن به حق شرعی و قانونی خود رسیده.

جوانان به این معنی توجه داشته باشند ، که مهر و صداق پرداختش بر عهده مرد لازم ، و امساک از رساندنش به صاحب حق حرام و گناه بزرگ است.

وجوب ادای مهر حقیقتی است که در قرآن مجید در سوره مبارکه بقره آیات ۲۳۶ - ۲۳۷ و ۲۴۱ و در سوره نساء آیه ۴ و سوره قصص آیات ۲۷ و ۲۸ و سوره احزاب آیه ۴۹ به آن تصریح شده ، و کسی را نمی رسد که در این زمینه و در زمینه های دیگر کمترین ستمی به زن روا دارد.

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: « مَنْ ظَلَمَ امْرَأَةً مَهْرَهَا فَهِيَ عِنْدَ اللَّهِ زَانٌ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: عَبْدِي زَوَّجْتُكَ أُمَّتِي عَلَى عَهْدِي فَلَمْ تُوفِ بِعَهْدِي وَ ظَلَمْتَ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَيُدْفَعُ إِلَيْهَا بِقَدْرِ حَقِّهَا ، فَإِذَا لَمْ تَبْقَ لَهُ حَسَنَةٌ أَمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ بِنَكْتِهِ لِلْعَهْدِ إِنْ الْعَهْدُ كَانَ مَسْئُولًا. » کسی که مهر زن را ظالمانه نپردازد ، نزد خداوند زناکار محسوب می شود ، روز

قیامت حضرت حق به او خطاب می کند ، بنده من کنیزم را بر اساس پیمانی که با تو بستم » عقد و ازدواج « به تو تزویج نمودم ، به پیمان من وفا نکردی ، و بر او ستم روا داشتی ، سپس به اندازه حق زن از حسنات مرد برداشته در پرونده همسرش می گذارند ، و چون حسنه ای به اندازه پرکردن حق زن نماند ، به گناه پیمان شکنی به آتشش می برند ، عهد و پیمان مسئولیت دارد

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: « السَّرَاقُ ثَلَاثَةٌ: مَانِعُ الزَّكَاةِ ، وَ مُسْتَحِلُّ مَهْوَرِ النِّسَاءِ ، وَ كَذَلِكَ مَنْ اسْتَدَانَ وَ لَمْ يَنْوِ قَضَاءَهُ . » دزدان سه طایفه اند: آنان که از پرداخت زکات بخل میورزند ، کسانی که خوردن و به غارت بردن مهر زن را حلال می دانند ، و مردمی که قرض می گیرند و خیال ادای آن را ندارند.

حضرت رضا (علیه السلام) از پدران بزرگوارش از رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) روایت می کند: « إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى غَافِرٌ كُلِّ ذَنْبٍ إِلَّا مَنْ جَحَدَ مَهْرًا أَوْ اغْتَصَبَ أَجِيرًا أَوْ بَاعَ رَجُلًا حُرًّا . » خداوند متعال آمرزنده هر گناهی است مگر گناه انکار مهر زن ، یا غصب دستمزد اجیر ، یا فروش انسان آزاد.

حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: « أَقْدَرُ الذُّنُوبِ ثَلَاثَةٌ: قَتْلُ الْبَهِيمَةِ وَ حَبْسُ مَهْرِ الْمَرْأَةِ ، وَ مَنَعُ الْأَجِيرِ أَجْرَهُ . » پلیدترین گناه قتل نفس ، خودداری از پرداخت مهر ، و نپرداختن اجرت مزدور است.

از جانب اولیاء اسلام به زنان باکرامت توصیه شده ، اگر زمینه مناسبی در برنامه بخشیدن مهر به شوهر ببینند ، از این مرحله عالی اخلاقی که نشان جود و کرم و سخاوت و بزرگواری است چشم پوشی نکنند.

در روایت بسیار مهمی از رسول خدا آمده:

« مَا مِنْ امْرَأَةٍ تَصَدَّقَتْ عَلَى زَوْجِهَا بِمَهْرٍ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهَا بِكُلِّ دِينَارٍ عِتْقَ رَقَبَةٍ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ الْهَيْبَةُ بَعْدَ الدُّخُولِ ؟ قَالَ : إِنَّمَا ذَلِكَ مِنَ الْمَوَدَّةِ وَالْأَلْفَةِ . » زنی که در زمان عقد ، قبل از آنکه حق هم بستری و زناشوئی انجام بگیرد ، مهرش را به شوهر ببخشد ، به هر دیناری ثواب یک بنده آزاد کردن در نامه عملش ثبت می شود ، گفته شد یا رسول الله اگر بعد از انجام عروسی این بخشش انجام بگیرد چگونه است ، فرمود هبه مهر پس از عروسی نتیجه محبت و انس است.

جهاز عروس

در میان مردم مؤمن و مسلمان رسم است که از باب پدری و بزرگتری ، و لطف و محبت ، و عشق و علاقه ، بزرگ خانواده ، و ولیّ دختر ، برای فرزند دلبنده ، و نور چشم عزیز خود ، جهاز تهیه می کند.

در این زمینه ، باید به خانواده عروس و داماد این معنا را توجه داد ، که داماد عزیز و خانواده محترمش قناعت را که اخلاق انبیاء و اولیاء و حقیقتی محبوب خداوند است از یاد نبرند ، و آنچه را خانواده عروس به اندازه توان و قدرت خود به دنبال دختر فرستادند با چشم عنایت و محبت و با دیده قناعت بنگرند ، تا خدای نخواستہ ، قدم سرزنش و تحقیر ، و سرکوفت ، و حمله به شخصیت افراد ، در سرزمین زندگی وارد نگردد . و پدر محترم عروس در تهیه جهاز شأن انسانی ، و موقعیت اجتماعی خود و خانواده طرف را لحاظ کند ، و از طرفی از اسراف در این مسئله بپرهیزد که خداوند دشمن مردم مسرف است.

نیازی نیست که جهازی وسیع ، و اشیائی گران قیمت ، و اجناسی فوق العاده تهیه شود ، و خرج جهاز خارج از حدود شرعی و عرفی صورت گیرد ، و دین و بدهی کمرشکنی به خاطر تهیه جهاز به جای ماند. در این مسئله حتماً از چشم همچشمی ، و نظر به جهاز اسرافی دیگران دوختن بپرهیزید ، و کاری نکنید ، که جوانان توقعشان نسبت به جهاز سنگین زنده شود ، و تنها سراغ دخترانی بروند که پدرانشان از ثروت باد آورده بهره مندند ، و برای سایرین در مسئله ازدواج درد سر و مشکلات لاینحل بوجود بیاید ، که این همه خلاف انسانیت ، و مورد نفرت حق و موجب عذاب و گرفتاری در روز قیامت است.

جهاز را از مال حلال ، و ثروت پاک تهیه کنید ، که عبادت واجب عروس و داماد در لباسها و فرشها و خانه تهیه شده صحیح و شرعی باشد. خود را به خاطر فرزندان و توقعات بیش از اندازه آنان به درد سر دچار نکنید ، و محض آنان راه عقاب و عذاب قیامت را به روی خود باز منمائید

الگوی الهی و معنوی در جهاز عروس

علامه مجلسی در احوالات حضرت زهرا (علیها السلام) در کتاب بالارزش بحار از قول حضرت صادق (علیه السلام) روایت می کند:

امیرالمؤمنین از زندگی مادی جز یکی دو دست لباس ، یک شتر ، یک شمشیر ، و یک زره چیزی نداشت ، درآمد روزانه او از کار کردن در باغ و زمین کشاورزی دیگران تأمین می شد ، چون برای خواستگاری سیده زنان آفرینش به محضر رسول حق آمد ، حضرت به او فرمود برخیز و زره را بفروش ، زره را فروختم ، پولش را در دامن رسول حق ریختم نه من گفتم چه مقدار است ، و نه آن حضرت اندازه اش را از من پرسید.

مشتی از پولها را به بلال مرحمت کرد و فرمود با آن برای دخترم عطر تهیه کن، و قسمتی را به ابوبکر داد و فرمود لباس و اثاث منزل آماده نما، به عمار و جمعی از اصحاب فرمود او را در خرید لباس و اثاث خانه کمک کنید، آنچه خریده شد عبارت بود از:

- ۱ - پیراهن : هفت درهم
- ۲ - چارقد : چهار درهم
- ۳ - چادر سیاه خیبری
- ۴ - یک تخت طناب پیچ
- ۵ - یک جفت تشک که روکش آن کتان مصری و داخل آن لیف خرما و پشم گوسپند بود.
- ۶ - چهار بالش که روکشش چرم طائف و درونش پوشال بود.
- ۷ - یک پرده پشمین
- ۸ - یک حصیر
- ۹ - آسیای دستی
- ۱۰ - یک طشت مسی
- ۱۱ - یک مشک آب
- ۱۲ - یک قدح
- ۱۳ - یک دولچه آب
- ۱۴ - یک آفتابه

۱۵ - یک خم سبز رنگ جهت نگهداری آب یا مواد خوراکی

۱۶ - چند کوزه سفالین.

وقتی تمام اجناس را نزد رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) آوردند زیر و رو کرد و فرمود: خداوند برای اهل بیت مبارک کند.

آن مرد خدا در نوشتارش نوشته: این اجناس مختصر جهاز دختری بود که پدرش قدرت و محبوبیتی مافوق تصور داشت، و یارانش به جای زر و سیم، جان و سر نثارش می کردند، ولی نه دامادش را دچار غصه قرض کرد، و نه بیت المال مسلمانان را که باید صرف مسکین و یتیم و مصالح عمومی شود، خرج خودنمائی و تجملات بیجا نمود، و نه سطح هزینه ازدواج را بالا برد، تا دیگران با الگو گرفتن از او در طول تاریخ دچار زحمت و رنج و محنت و غصه و اندوه شوند.

از همه مهمتر، آنقدر صفا و صمیمیت و یکرنگی و پاکی در کار بود، که وقتی خودش را از تهیه جهاز که وظیفه اخلاقی او بود عاجز دید، به داماد باکرامت پیشنهاد فروش زره داد، تا با قیمت آن جهاز و اثاث منزل تهیه کند، و این عمل را به هیچ عنوان موجب سرافکندگی و آبروریزی خود ندانست، و داماد باکرامت هم آنقدر صفا و پاکی و سلامت و نورانیت داشت، که کمترین سخنی تحت این عنوان که جهاز به عهده پدر دختر است به زبان نیاورد، و خیال آن را هم بر دل پاک و الهی خود نگذراند.

نتیجه این ازدواج یازده امام معصوم، و محصول این شجره طیبه از آن زمان تا کنون هزاران فقیه، دانشمند، حکیم، شاعر، عارف، عاشق حق، مرجع تقلید و انسانهای مؤمن است، ازدواجی که از نظر برکت و برکات در تمام دوران هستی نمونه ندارد.

دعا در آستانه عروسی

مناجات با خدا، و دعا و تضرع و زاری به پیشگاه حضرت او در تمام اوقات مطلوب، و به عنوان عبادت ارزیابی شده.

از جمله اوقات دعا، و دست برداشتن به سوی حق پیش از انجام مراسم عروسی است. دعا در این زمان به اجابت نزدیک است، و زمینه تحقق آرزوهای مشروع آماده است.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید : کسیکه قصد ازدواج دارد دو رکعت نماز بجای آورد ، و سوره حمد و یس را قرائت کند ، و پس از پایان نماز به حمد و ثنای حق برخیزد و بگوید:

« اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي زَوْجَةً صَالِحَةً ، وَدُوداً ، وَلُوداً ، شُكُوراً ، قَنُوعاً ، غَيْرُوراً ، إِنَّ أَحْسَنَتْ شُكْرَتِ ، وَإِنْ أَسَأَتْ غَفَرَتْ ، وَإِنْ ذَكَرْتُ اللَّهَ تَعَالَى أَعَانَتْ ، وَإِنْ نَسِيتُ ذَكَرْتُ ، وَإِنْ خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهَا حَفِظْتُ ، وَإِنْ دَخَلْتُ عَلَيْهَا سَرَّتْ ، وَإِنْ أَمَرْتُهَا أَطَاعَتْنِي ، وَإِنْ أَسَمْتُ عَلَيْهَا أَبَرَّتْ قَسَمِي ، وَإِنْ غَضَبْتُ عَلَيْهَا أَرْضَتْنِي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ هَبْ لِي ذَلِكَ فَإِنَّمَا أَسْأَلُكَ وَ لَا أَجِدُ إِلَّا مَا قَسَمْتَ لِي ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ أَعْطَاهُ اللَّهُ مَا سَأَلَ . »

خداوندا همسری شایسته، با محبت، فرزندآور، سپاسگزار، قانع، باغیرت به من مرحمت فرما، چون به او نیکی کنم شکر کند، اگر در حقش به اشتباه و خطا بدی کنم گذشت نماید، اگر تو را یاد کنم کمکم دهد، اگر فراموش کنم یادآوری نماید، چون از نزدش بروم خودش و حیثیت مرا حفظ کند، به وقتی بر او وارد شوم خوشحال شود، امرش کنم از من فرمان ببرد، سوگندش دهم، به سوگندم پای بندی کند، چون بر او خشم گیرم خوشنودم نماید، ای صاحب جلال و کرم این خواسته ها را به من ارزانی دار، من از تو خواستم، و نمی یابم جز آنچه را مقدر من نمائی، آنگاه امیرالمؤمنین فرمود، هر کس در آستانه ازدواج چنین قدمی بردارد با عنایت و لطف حق به خواسته هایش برسد.

آداب و اوقات عروسی

گروهی از خانواده ها تصور می کنند ، عقد و عروسی مجوزی برای انجام هر کاری است ، که امیال و شهوات آنان اقتضا می کند.

در زمان عقد و عروسی فرزندان خود ، بنابر درخواست آنان ، یا دوستان دو زوج ، یا اقوام دست به محرّمات الهی می زنند ، و به خیال خود خوشی و لذت بیشتری را برای مجلس فراهم می نمایند. در حالی که عقد و عروسی باید توأم با وقار ، و حفظ کرامت و شخصیت ، و به دور از محرّمات و گناهان ، و عوامل تحریک شهوات باشد ، تا موجبی برای جلب رحمت حق ، و عاملی برای تحقق برکات الهی شود.

موسی بن جعفر (علیه السلام) فرموده : پرهیز از لذات و خوشیهای غیرحرام به هیچ عنوان لازم نیست. البته به وقت عقد و عروسی باید شاد بود ، و عوامل و علل مشروع همچون خواندن با

صدای نیکو ، مزاح ، انجام برنامه های خنده آور را از یاد نبرد. خواندن اشعار حکیمانه ، سرودهای بامفهوم و معنادار ، شعارهای شاد کننده ، و انجام مراسمی که معمولاً در عرف زنان مسلمان در اینگونه مجالس بوده هیچ مانع شرعی ندارد ، بیدار ماندن هم طبیعی این محافل است.

رسول حق می فرماید: بیداری تا دیر وقت در سه برنامه بی اشکال است: خواندن قرآن ، طلب دانش ، رساندن عروس به خانه شوهر .

اسلام عروسی را به هنگام شب بهتر می داند ، چنانکه عروسی حضرت زهرا به شب برگزار شد .

جابر انصاری می گوید: چون رسول الهی فاطمه را برای علی عقد فرمود ، گروهی از کوته نظران به حضرت اعتراض آوردند ، که شما دختری را به مهر اندک به علی دادی ، فرمود این عقد به اراده من نبود ، خداوند علی را به زهرا تزویج فرمود .

شب عروسی رسول حق استر سپید و سیاه خود را حاضر نمود ، قطیفه ای روی آن انداخت و به فاطمه فرمود: سوار شو ، به سلمان امر کرد ، مهر شتر را بکش ، و خود از پشت سر آن را می راند، در میان راه صدای فرود آمدن چیزی شنید ، نظر فرمود ، دید جبرئیل و میکائیل هر کدام با هفتاد هزار فرشته از جایگاه رفیع خود فرود آمده اند ، سبب آمدن آنان را پرسید ، پاسخ دادند ، آمده ایم زهرا را تا خانه علی بدرقه کنیم ، سپس تبریک گفتند و صدای تکبیر از فرشتگان بلند شد ، و رسول الهی هم الله اکبر گفت ، از این جهت همراه عروس الله اکبر گفتن سنت شد .

آری مراسم عروسی ، و آداب شب شادی را باید چنان تهیه کرد ، که باعث نزول فرشتگان و برکات حق شود.

حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: « زُقُوا عَرَائِسَكُمْ لَيْلًا . . . » عروس را شب به خانه شوهر ببرید.

حضرت رضا (علیه السلام) فرمود: « مِنْ السُّنَّةِ التَّزْوِيجُ بِاللَّيْلِ لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالنَّسَاءَ إِنَّمَا هُنَّ سَكَنٌ . عروسی در شب روش رسول خدا است ، چه اینکه خداوند شب را مایه آرامش قرار داده ، و زن هم آرامش خاطر است.

« إِنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَرَ بَنَاتُ عَبْدِ الْمُطَلِّبِ وَنِسَاءَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ أَنْ يَمْضِينَ فِي صُحْبَةِ فَاطِمَةَ وَ أَنْ يَفْرَحْنَ وَ يَرْجُزْنَ وَ يُكَبِّرْنَ وَ يَحْمَدْنَ وَ لَا يَقُولَنَّ مَا لَا يَرْضَى اللَّهُ . » رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمان داد دختران عبدالمطلب و زنان مهاجر و انصار شب عروسی حضرت

زهرا(علیها السلام) دنبال آن دختر فرزانه حرکت کنند ، شادی نمایند ، شعر بخوانند ، الله اکبر و الحمد لله گویند ، و از چیزی که خدا راضی نیست در گفتار خود بپرهیزند.

غذا دادن به مهمانان که زحمت کشیده و دعوت دو خانواده را پذیرفته اند از نظر اسلام مستحب است.

رسول حق فرموده: « لا وَلِيْمَةَ إِلَّا فِي خَمْسٍ : فِي عُرْسٍ ، أَوْ خُرْسٍ ، أَوْ عِدَارٍ ، أَوْ وَكَارٍ ، أَوْ رَكَازٍ ، فَأَلْعُرْسُ التَّرْوِيحُ ، وَ الْخُرْسُ النَّفَاسُ بِالْوَلَدِ ، وَ الْعِدَارُ الْخِتَانُ ، وَ الْوَكَارُ الرَّجُلُ يَشْتَرِي الدَّارَ ، وَ الرَّكَازُ الرَّجُلُ يَقْدَمُ مِنْ مَكَّةَ . » ولیمه نیست جز در پنج برنامه : ازدواج ، تولد فرزند ، ختنه ، خرید خانه ، و بازگشت از مکه.

روایت شده در شب عروسی حضرت زهرا پیامبر فرمود : یا علی به احترام همسرت غذائی عالی تهیه کن ، سپس اضافه فرمود و گفت : گوشت و نان از ما ، خرما و روغنش از شما ، امیرالمؤمنین فرماید : من خرما و روغن خریدم ، و پیامبر آستین بالا زد خرما را در روغن خرد کرد و به هم زد تا به صورت « حیس » در آمد ، و قوچی فرستاد سر بریدیم و نان زیادی پختند و فرمود : یا علی هر که را خواهی دعوت کن ، من رفتم مسجد فریاد زدم دعوت ولیمه فاطمه را بپذیرید .

رسول خدا در رابطه با دعوتی که از انسان برای شرکت در عروسی می شود فرمود: « إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْعُرْسَاتِ فَاَبْطِئُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الدُّنْيَا ، وَ إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْجَنَائِزِ فَاسْرِعُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الْآخِرَةَ » چون به عروسی دعوت شدید عجله نکنید که عروسی یادآور دنیا و زندگی ظاهری است ، و زمانی که به تشییع جنازه دعوت شدید بشتابید که یادآور آخرت است.

خانواده ها باید مجالس عقد و عروسی را به گونه ای ترتیب دهند ، که اولاً برای بچه ها و نوجوانان و جوانان بدآموزی و زمینه ترغیب و تشویق به گناه و معصیت نداشته باشد ، و در ثانی مردم مؤمن و زنان مؤمنه ای که دعوت شده اند ، بتوانند با خیال راحت شرکت کنند.

مجلسی که موافق شرایط اسلامی برپای می شود، و حدود الهی در آن حفظ می گردد، کلاس درسی برای جوانان و محل نزول رحمت حق برای اهل آن مجلس است.

آداب زفاف

در زمینه زفاف و زناشوئی در قرآن مجید و روایات آدابی بیان شده ، که رعایت آنها به سود زن و مرد و فرزندان آنهاست.

به سفارشاتى که در این زمینه از رسول خدا و اهل بیت در معتبرترین کتابهای حدیث آمده توجه نمائید:

عروس وقتی به خانه داماد آورده شد اخلاق اقتضا می کند داماد کفش عروس را از پا درآورد ، پای عروس را بشوید ، از در خانه تا جائی که ممکن است آب پاشی کند ، که با این برنامه هفتاد هزار رشته فقر از خانه قطع می گردد ، و هفتاد هزار رشته از برکت خانه را می پوشاند ، هفتاد فرشته رحمت بالای سر عروس به پرواز درآید که برکت آن تمام زوایای خانه را می گیرد ، عروس از بیماریهایی چون جنون ، جذام ، برص تا زمانی که در آن خانه باشد در امان می ماند.

در هفته اول عروسی ، عروس از خوردن شیر ، سرکه ، گشنیز ، سیب ترش خودداری نماید ، زیرا این چهار در رحم او اثر منفی گذاشته و ممکن است او را نازا کند.

رسول خدا فرمود : اگر زن در موقع خوردن سرکه به ایام عادت بنشیند پاک شدنش را از عادت کند می نماید ، گشنیز زمان عادت را شدت می دهد ، و زائیدن را بر او سخت می کند ، سیب ترش عادت را به سرعت قطع می کند ، و ماندن خون در رحم تولید بیماری می نماید.

از آمیزش در اول ماه و وسط و آخر ماه خودداری شود ، زناشوئی در بعد از ظهر انجام نگیرد.

سخن در آن وقت ، و نظر دوختن کراهت شدید دارد ، به وقت زفاف در فکر زن دیگر بودن برای روحیه و فرزندی که بوجود می آید بسیار مضر است.

لباس مختصر به تن داشتن برای مرد و زن به وقت زفاف به اخلاق و وقار نزدیک تر است.

از برنامه زفاف در شب عید فطر ، و عید قربان و زیر درخت ، و روبروی خورشید، و بین اذان و اقامه، و شب پانزده شعبان و روی بام، و شب سفر پرهیز شود.

زفاف و عروسی در شب دوشنبه و ابتدای شب سه شنبه و شب پنج شنبه و روز پنج شنبه و شب جمعه و عصر جمعه دارای منافع مادی ، و منافع بسیار مهم معنوی است.

در اوقاتی که از زفاف و زناشوئی منع شده ، احتمال پدید آمدن زیان و ضرر برای فرزند از قبیل : جنون ، جذام ، حماقت ، چشم چپی ، گنگی ، کوری ، بخل ، زن صفتی ، جدائی و تفرقه ، عقیمی ، شش انگشتی ، چهارانگشتی ، فقر ، حرص بر تجاوز به جان مردم ، کوردلی ، بدصورتی ، و کودنی ، خواهد بود.

و در زمانهائی که به آن سفارش شده ، واقعیاتی برای فرزند از قبیل ، حفظ قرآن ، رضایت به قضای حق ، ایمان ، ایمنی از عذاب ، مهر و عاطفه ، رقت قلب ، جود و سخاوت ، پاک زبانی ، علم و دانش ، سلامت دین و دنیا ، و رسیدن به مقام اولیاء اللہی تحقق خواهد یافت.

این سلسله مسائل را نمی توان با ابزار مادی ، و وسائل طبی تشخیص داد ، حقایقی است که رسول باکرامت اسلام به عنوان وصیت و سفارش خطاب به امیرالمؤمنین داشتند ، و از آن حضرت خواستند این سفارش مرا در زمینه مسئله زفاف و زناشوئی حفظ کن چنانکه من بعد از شنیدن از جبرئیل بر حفظ آن اقدام نمودم .

از در جا انجام شدن برنامه زناشوئی منع شده ، زیرا در جا عمل کردن ستم نمودن به زن است ، این برنامه پس از مقدماتی که از نظر روانی و جسمی برای زن یا مرد سودمند است باید انجام بگیرد.

رسول حق می فرماید: « ثَلَاثَةٌ مِنَ الْجَفَاءِ : أَنْ يَصْحَبَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلَا يَسْأَلُهُ عَنْ إِسْمِهِ وَ كُنْيَتِهِ ، أَوْ يُدْعَى الرَّجُلُ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يُجِيبُ أَوْ يُجِيبُ فَلَا يَأْكُلُ ، وَ مُوَاقَعَةُ الرَّجُلِ أَهْلَهُ قَبْلَ الْمَلَاعِبَةِ . » سه برنامه از موارد ستم است : مردی با مردی همنشین شود ، از اسم و کنیه اش نپرسد ، انسان به مهمانی دعوت شود ، اجابت ننماید ، یا اگر اجابت کرد از غذای دعوت کننده نخورد ، و بدون مقدمات عاطفی ، و جسمی عمل زناشوئی انجام بگیرد.

امام ششم فرمود: « ثَلَاثٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْعِطْرُ، وَ إِخْفَاءُ الشَّعْرِ، وَ كَثْرَةُ الطَّرُوقَةِ. »

سه چیز از روش انبیاء الهی است . استعمال بوی خوش ، کوتاه کردن مو ، و زیاد پاسخ گفتن به نیاز جنسی زن .

امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید : کناره گرفتن از زن ، و محروم نمودن او از ارضاء غریزه جنسی موجب عذاب قبر است .

زفاف در ایام عادت معصیت ، و منع آن بیش از چهار ماه بدون عذر ، یا بدون رضایت همسر حرام و موجب عقاب ، و در حال جنابت مکروه است.

علی (علیه السلام) می فرماید: هرگاه به طور ناگهانی چشم شما به زن نامحرم افتاد ، و زیبایی او برای شما شگفت آور بود ، بلافاصله نزد همسر خود بروید ، زیرا خداوند همان را که در آن نامحرم قرار داده ، به همسر شما مرحمت فرموده ، که گذشت از دیده دوختن به زن نامحرم ، و نزد همسر خود رفتن راه شیطان را برای تسخیر قلب می بندد.

اگر همسر نداشتید بدون فاصله دو رکعت نماز بخوانید ، و خداوند را زیاد حمد کنید ، و بر پیامبر و آلش صلوات فرستید ، آنگاه از فضل حضرت حق مدد بجوئید ، که خداوند مهربان از باب رأفت خود ، آنچه که شما را بی نیاز کند به شما حلال می کند .

ثواب پاسخ گوئی به نیاز جنسی زن به اندازه ای است که انسان را شگفت زده می کند ، در روایت بسیار مهمی آمده ، رسول باکرامت اسلام به مردی فرمود:

أَصْبَحْتَ صَائِمًا ، قَالَ ، لَا قَالَ فَعُدَّتْ مَرِيضًا ؟ قَالَ : لَا قَالَ فَاتَّبَعْتَ جَنَازَةً ؟ قَالَ لَا قَالَ فَاطْعَمْتَ مِسْكِينًا ؟ قَالَ لَا قَالَ : فَارْجِعْ إِلَى أَهْلِكَ فَأَصْبِهِمْ فَإِنَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْكَ صَدَقَةٌ .

امروز را روزه ای ؟ گفت : نه ، آیا مریضی را عیادت نموده ای ؟ گفت : نه ، به تشییع جنازه ای رفته ای ؟ عرضه داشت نه ، فرمود : از کار افتاده ای را طعام داده ای ؟ گفت : نه ، فرمود : پس به خانه برگرد ، و حق زناشوئی با همسرت را به انجام برسان که این برنامه از جانب تو برای او صدقه است!!

از مجامعت در صورتی که طفلی در آن مکان باشد باید پرهیز کرد ، زیرا از نظر روانی و اخلاقی برای کودک زیانبار است ، و به فرموده امام ششم احتمال بوجود آمدن زمینه زنا برای او در آینده باشد .

با شکم پر، از این عمل باید پرهیز داشت ، زیرا زیان جسمی دارد .

از عمل زفاف ، در زمانی که طفل شیرخواره در گهواره است و می بیند پرهیزید .

راستی اسلام از نظر مسائل اخلاقی و عاطفی و تربیتی ، بخصوص در مسئله رعایت حق زنان ، و اشراف به تمام زوایای حیات ، و شئون زندگی چه مکتب با عظمت ، و از نظر دید و بصیرت نسبت

به واقعیات فردی و خانوادگی و اجتماعی ، و همه امور مادی و معنوی چه آئین شگفت آوری است ، آری باید اینچنین باشد زیرا تجلی وحی و دانش حق و بینش پیامبر و اهل بیت است نه برخاسته از فکر محدود زمینی.

(ان الله يحب التوابين و يحب المتطهرين) « بقره / ۲۲۲ »

بهداشت در نظام خانواده

ارزش نظافت و بهداشت در اسلام

به هنگامی که مقدمات ازدواج پایان گرفت ، و زن و شوهر جوان با کمال عشق و علاقه ، زندگی خود را شروع کردند ، باید به اموری که در زندگی جنبه زیربنائی دارد توجه کنند، و نسبت به آن امور از بی تفاوتی و سستی و تنبلی و غفلت، جداً پرهیز نمایند.

از جمله آن امور مسئله بهداشت و نظافت در تمام شئون زندگی است.

بدن، موی سر، دهان و دندان، لباس، فرش، وسایل زندگی، بخصوص وسایل آشپزخانه، و هر آنچه که با زندگی روزمره در ارتباط است، باید از نظر بهداشتی مورد توجه دقیق قرار بگیرد.

عده ای از زوج های جوان در ابتدای زندگی از توجه به نظافت و بهداشت غافلند، و تنها به خورد و خوراک و بهره گیری از لذات ظاهری قناعت می کنند، و از نظم و انضباط و پاکی و پاکیزگی در زندگی آنان خبری نیست، این بی خبری را فطرت سلیم، و عقل فعال، و آئین الهی تحت هیچ عنوانی نمی پذیرد، بلکه از آن هم نفرت شدید دارد، علاوه بر این ممکن است این بی تفاوتی و بی توجهی در طول زمان حاکم بر فضای حیات شود، و خانه و اهل خانه را از نظر سلامت، نسبت به همه امور ظاهری و باطنی تهدید نماید، و بخصوص بر وضع فرزندان اثر نامطلوبی بگذارد، و آنان را تبدیل به موجودی بی تفاوت، کودن، بیمار، ذلیل، ضعیف و سربار جامعه کند، و وجودشان زمینه پذیرش رذالت و دنائت، و انواع مفاسد و معاصی گردد.

خداوند مهربان در قرآن مجید ، نسبت به آنان که طهارت ظاهر و باطن را رعایت می کنند ، و به بهداشت تن و روان توجه دارند ، و عرصه گاه جسم و جان را از تمام آلودگیها پاک نگاه می دارند ، اعلام عشق و محبت نموده:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ . همانا خداوند اهل توبه و انابه و پاکی و پاکیزگی را دوست دارد.

مکتب اسلام و به عبارت دیگر مدرسه نبوت و امامت ، و به تعبیر دیگر آئین وحی که در قرآن کریم و سخنان نبی اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) ، و اهل بیت آن حضرت یعنی امامان معصوم تجلی دارد ، و در توجه به پاکی و پاکیزگی و طهارت و بهداشت در تمام زمینه های زندگی ، در میان تمام مکتب ها بی نظیر ، و قوانین بهداشتی این مدرسه آسمانی که بیش از پنج هزار قانون است و قسمتی از آن در جلد اول و دوم کتاب وسائل الشیعه آمده ، فوق تمام قوانین بهداشتی ، و از نظر ظرافت و لطافت و ترغیب و تشویق به رعایت آنها ، فوق العاده شگفت آور است .

اسلام عزیز نزدیک به پانزده عامل را به عنوان عامل طهارت و پاکیزگی ، و وسیله پاک کننده معرفی کرده ، که چنین سیاق و روشی در هیچ یک از مکاتب موجود در جهان دیده نمی شود . اسلام آلوده ماندن ، و آلوده کردن ، و فراهم آوردن زمینه آلودگی را در بسیاری از موارد حرام اعلام کرده ، و مرتکب آن را بزهکار ، و مستحق عذاب الهی در روز قیامت می داند .

آب جاری ، آب چاه ، آب چشمه ، آب باران ، آب راکدی که هر یک از طول و عرض و عمق آن سه وجب و نیم باشد ، آب قلیلی که از بالا روی شیئی نجس بریزد و به اندازه پاک کردن شیئی نجس باشد ، زمینی که همراه با خاک است ، نور مستقیم خورشید ، آتش ، تغییر جنس آلوده به حالت دیگر ، هر کدام در جای خود و در محل تعیین شده از مطهرات هستند .

رسول الهی (صلی الله علیه وآله وسلم) در چند روایت بسیار مهم به ارزش پاکیزگی و طهارت اشاره فرموده ، که به نظر هر صاحب نظری از عجائب مسائل اسلامی است : **الطَّهْرُ شَطْرُ الْإِيمَانِ** . تمیزی و پاکی ، و ایجاد طهارت و پاکیزگی نصف ایمان است .

چه اندازه عجیب است که نصف ایمان تمام مسائل اخلاقی و عملی و نصف دیگر آن تمیزی و توجه به پاکی و طهارت است !!

أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ طَهْرُهُ . اول چیزی که در قیامت و دادگاه عدل حق ، نسبت به آن از انسان حساب می کشند تمیزی و طهارت و پاکی اوست .

رسول خدا در مسئله بهداشت دهان و دندان، موی سر و صورت، لباس و پوشاک، خانه و اثاث خانه، کوچه و خیابان، شهر و دیار و حتی نسبت به اموات بسیار بسیار حساس، و از تمام مردم جهان در رعایت بهداشت و پاکیزگی برتر بودند. دستور او به اینکه اموات را با آب سدر و آب کافور، و آب خالص بشویند، و مواضع سجده را کافور گذاشته و قبر را عمیق تر حفر کنند، و در چیدن لحد و ریختن خاک نظم و انضباط را مراعات نمایند، تا با متلاشی شدن بدن میت در قبر، و ترکیبش با خاک و کافور، تمام اصول بهداشت جهت شهر و دیار و زندگان رعایت گردد، از عجایب دستورات، و شگفتی های دانش و بینش آن انسان والا و برتر است.

حدّ رعایت پاکی ظاهر و باطن در آن وجود مبارک به اندازه ای بالا بود، که معصومی چون امیرالمؤمنین (علیه السلام)، که علم و بصیرت او تجلی دانش و حکمت و علم حضرت حق بود، آن حضرت را به عنوان اطیب و اطهر معرفی کرد، و از تمام مردم جهان خواست، که وجود مقدس او را در انواع پاکی ها و طهارت جسم و جان سرمشق و الگوی خود قرار دهند.

فَتَأَسَّ بِنَبِيِّكَ الْأَطْيَبِ الْأَطْهَرِ (صلی الله علیه وآله وسلم) فَإِنَّ فِيهِ أَسْوَةً لِمَنْ تَأَسَّى . به پیامبرت که نیکوترین و پاکیزه ترین موجود در تمام جهان هستی است، اقتدا کن، همانا در وجود مقدس او در تمام شئون حیات، برای آن کس که بخواهد به او اقتدا کند الگو و سرمشق هست.

رسول خدا فرمود: إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ، يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظِيفٌ، يُحِبُّ النَّظَافَةَ. "همانا خداوند نیکوست، نیکو را دوست دارد، پاکیزه است به پاکیزگی علاقه دارد." رفعت و بلندی، ارزش و مقام پاکی و پاکیزگی تا کجاست، که سخن از آن در رابطه با حریم ذات حق است.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: تَنْظَفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ، تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَادُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ. "خود را از بوی بدی که موجب آزار دیگران است با آب، پاک و پاکیزه کنید، نسبت به وجود خود متعهد باشید، خداوند به بنده ای که دارای آلودگی است، و مردم از نشستن کنار او عار و ننگ دارند، خشم و کینه دارد."

رسول حق (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيْتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ، وَ لَا يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا. "این بدن ها را پاک کنید، خداوند شما را پاک گرداند، همانا بنده ای نیست

که شب را پاک و پاکیزه به صبح برساند ، مگر ملکی او را در این پاکی همراهی کند ، و ساعتی از شب نگردد مگر اینکه آن ملک بگوید : خداوندا بنده ات را در معرض مغفرت قرار بده که او شب را به پاکی به صبح آورد. "

رسول حق (ص) فرمود: بِئْسَ الْعَبْدُ الْقَاذِرَةُ . بد انسانی است ، انسان آلوده و کثیف.

و نیز آن حضرت فرمود: هَلَكَ الْمُتَقَدِّرُونَ . آلودگان و مردمان کثیف هلاک شدند.

از جابر بن عبدالله روایت شده : رسول خدا مردی را دید ژولیده موی ، به صورتی که مویش به شکل بدی پراکنده بود ، فرمود : هان آیا چیزی که مویش را منظم کند و آرایش دهد نیافت ؟ و دیگری را دید با لباس چرک و کثیف ، فریاد زد هان ، آیا آبی نیافت که لباس آلوده اش را بشوید ؟ حضرت باقر (علیه السلام) فرمود: كُنْسُ الْبُيُوتِ يَنْفِي الْفَقْرَ . جارو کردن خانه ها موجب زدودن فقر است.

امام ششم (علیه السلام) فرمود: غَسْلُ الْأَنْاءِ وَ كُنْسُ الْفِنَاءِ مَجْلِبَةٌ لِلرِّزْقِ . شستن ظرفها ، و جارو کردن آستانه خانه ، باعث جلب رزق است.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيَاطِينِ . خاکروبه منزل را پشت در خانه جمع نکنید ، همانا منزلگاه شیاطین است.

لغت شیطان از شطن گرفته شده ، و این لغت به معنای خبیث و پلید و موجود مودی و همراه با شر است.

این معجزه باعظمت و شگفت آور ، محصول بینش رسول حق و اولیاء الهی یعنی امامان معصوم شیعه است ، که چندین قرن قبل از وجود میکروب ، با استعمال لفظ شیطان یعنی موجود خبیث و پلید خبر داده اند.

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود:

لَا تُبَيِّتُوا الْقُمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ ، وَأَخْرِجُوهَا نَهَاراً فَإِنَّهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ . آنچه از سفره می ماند ، و قابل مصرف کردن و خوردن نیست ، نگذارید تا شب در خانه بماند ، آن را در همان روز روشن از خانه خارج کنید ، همانا مانده های در سفره که غیرقابل مصرف است ، نشستگاه شیطان است.

و نیز آن حضرت فرمود: تَنْظَفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْأَسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ ، وَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ . به هر چه که قدرت و توان دارید به نظافت و پاکیزه کردن برخیزید ، همانا خداوند اسلام را بر نظافت بنا کرده ، و وارد بهشت نمی شود مگر هر پاک و پاکیزه .

حضرت رضا (علیه السلام) فرمود: مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ . پاکیزگی از خلق و خوی انبیاء الهی است.

رسول حق به عایشه فرمود: اغْسِلِي هَذَيْنِ الثَّوْبَيْنِ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ الثَّوْبَ يُسَبِّحُ ، فَإِذَا اتَّسَخَ انْقَطَعَ تَسْبِيحُهُ . این دو جامه را بشوی ، آیا نمی دانی لباس تسبیح گوی حق است ، چون آلوده شود و چرک گردد ، تسبیحش قطع می شود!!

با توجه به آیات قرآن در رابطه با عوامل پاک کننده ، و پاکی و پاکیزگی ، و عشق حضرت حق به نظافت و طهارت ، و نیز با توجه به روایات بسیار مهم باب طهارت و نظافت ، بر اهل خانه است ، که طهارت و پاکیزگی را در بدن و لباس خود ، و اثاث منزل ، و خود منزل و آستانه خانه ، تا جایی که در قدرت و توان آنان است رعایت کنند ، و در این زمینه مرد خانه بر اساس قاعده قرآنی ، که تعاون بر نیکی و تقوا را وصیت و سفارش نموده ، به همسرش در امر نظافت و پاکیزگی کمک کند ، و بر زن خانه هم لازم اخلاقی است که خانه و اثاث آن و لباس اهل خانه را پاک و پاکیزه نگهدارد ، تا از این راه شوهر خود را شاد ، و موجب جلب خوشنودی حضرت حق شود ، و سلامت اهل خانه تضمین گردد ، و هیولای درد و بیماری ، و رنج و ناراحتی با شکست مواجه گردد زن خانه به این معنا توجه داشته باشد ، که قدم برداشتن برای امور منزل ، و تدبیر خانه ، و فراهم آوردن زمینه آرامش و راحت اهل خانه ، عبادت است ، و در پیشگاه حضرت حق بدون شک مزد و اجر دارد.

بهداشت دهان و دندان

مسئله بهداشت دهان و دندان امروزه از مسائل بسیار مهم ، و قابل توجه است.

اهل تخصص می گویند ، سلامت بسیاری از جوانب جسم ، و شئون بدن ، بخصوص دستگاه فوق العاده حساس گوارش بستگی به بهداشت دهان و دندان دارد.

دندانی که حضرت حق به انسان عنایت فرموده ، نعمتی بس سنگین ، و عاملی بس مهم در حفظ سلامت آدمی است.

جویدن به وسیله دندان انجام می گیرد ، و اگر عمل جویدن به نحو مطلوب انجام گیرد ضامن تداوم کار طبیعی دستگاه گوارش ، و در نتیجه عاملی برای دوام سلامت انسان است.

از جمله مواردی که در دیگران ایجاد نفرت و اذیت می کند بوی بد دهان است ، و این بوی بد که گاهی از زندگی خاصی برخوردار است محصول بی توجهی به بهداشت دهان و دندان ، و نتیجه ماندن غذا در لابلای دندان و زیر لثه است.

بیماری پیوره که از بیماریهای خطرناک ، و نابودکننده دندان و لثه ، و ریشه بسیاری از بیماریها از جمله بیماری قلب است ، نتیجه سوء بی توجهی به سلامت دهان و دندان است.

مردم اگر با مایه گذاردن اندکی از وقت ، بعد از خوردن هر غذا ، دهان خود را بشویند ، و دندانهای زیبای خویش را مسواک بزنند ، و کمی آب نمک در دهان و کنار دندانها بگردانند ، از طرفی به سلامت دهان و دندان و گلو کمک کرده ، و از طرف دیگر از افتادن در مخارج سنگین - برای بازگرداندن سلامتی به دندانها در صورت بی توجهی به آن در امان می مانند ، و سالیان بسیار بلکه تا لحظات آخر عمر در کمال آسایش ، می توانند از دندان خود استفاده کنند.

با این که طلوع خورشید اسلام از سرزمینی بی آب و علف بود ، و در محیطی که ظهور کرد ، در میان مردمش از سواد خواندن و نوشتن ، حتی در حداقل آن خبری نبود ، ولی برای حفظ سلامت مردم ، در جهت بهداشت همه جانبه ، از جمله بهداشت دهان و دندان قوانین و دستوراتی ارائه کرد ، که نشان از عظمت این مکتب ، و اهمیت این مدرسه می دهد ، و ثابت می کند که مبلغ این آئین ، برای هدایت و رشد مردم از جانب خداوند مهربان مبعوث بوده ، و دوازده پیشوای معصوم این مکتب امامان برگزیده حق بودند.

به بخشی از دستورات پیشوایان دین ، در زمینه بهداشت دهان و دندان توجه نمائید:

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: **لَوْ لَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتَهُمْ بِالسُّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ.** اگر بر ائمت سخی و مشقت نداشت ، هرآینه با هر نمازی آنان را امر به مسواک می نمودم.

امام ششم (علیه السلام) فرمود: مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ السُّوَاكُ . مسواک زدن و رعایت بهداشت دندان از اخلاق انبیاء الهی است.

امام باقر (علیه السلام) فرمود: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي السُّوَاكِ لَابَاتُوهُ مَعَهُمْ فِي لِحَافٍ . اگر مردم بدانند در مسواک چه منفعتی هست ، هرآینه آن را از سر شب تا به صبح همراه خود به رختخواب می بردند.

به حضرت صادق (علیه السلام) گفته شد: أَتَرَى هَذَا الْخَلْقَ كُلَّهُ مِنَ النَّاسِ ؟ فَقَالَ : أَلْقِ مِنْهُمْ التَّارِكَ لِلسُّوَاكِ . آیا همه مردم انسانند ؟ حضرت فرمود : آنان که با مسواک سر و کار ندارند رها کن.

رسول حق (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِينِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى خِفْتُ أَنْ أُذْرَدَ . بطور دائم جبرئیل مرا به مسواک سفارش کرد ، تا جائی که ترسیدم اگر مسواک نکنم از داشتن دندان محروم گردم.

و در بیانی دیگر فرمود: مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِينِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَجْعَلُهُ فَرِيضَةً . جبرئیل به نحو دائم مرا به مسواک سفارش کرد ، تا جائی که تصور کردم می خواهد آن را واجب قرار دهد.

امام صادق (علیه السلام) فرمود در مسواک زدن دوازده خصلت است:

برنامه ای است دینی ، پاک کننده دهان ، روشنی بخش چشم ، خوشنود کننده حق ، سپید کننده دندان ، از بین برنده پوسیدگی ، محکم کننده لثه ، اشتها آورنده ، برنده بلغم از دستگاه گوارش ، زیاد کننده قدرت حافظه ، اضافه کننده خوبیها ، و خوشحال کننده ملائکه .

در رابطه با شکل مسواک زدن ، که امروزه اطبای حاذق و متخصص بیماریهای دهان و دندان می گویند ، باید از عرض دندان و به آرامی و چند دقیقه مسواک زده شود . از رسول حق روایت بسیار مهمی رسیده ، که با توجه به زمان بعثت باید گفت از معجزات علمی نبی اکرم است:

إِسْتَاكُوا عَرْضاً وَ لَا تَسْتَاكُوا طُولاً . مسواک را به عرض دندان بزنید ، از مسواک زدن به صورت طولی بپرهیزید .

رسول حق هر شب سه بار مسواک می زدند : قبل از خواب ، بعد از خواب به وقتی که می خواستند قرآن قرائت کنند ، و قبل از اینکه برای نماز صبح به مسجد بروند ، و چون جبرئیل گفته بود با چوب اراک مسواک می فرمودند .

نظم و انضباط و بهداشت در خوراک

دستگاه باعظمت گوارش ، و دهان و دندان ، و میل به آب و نان و سایر نعمت های حق ، از الطاف خداوند مهربان به انسان است.

در زمینه به دست آوردن مواد حلال ، و شکل مصرف کردن آن ، و برنامه هائی که برای سلامت بدن ، و در نهایت سلامت عقل و روان ، و در نتیجه سلامت خانواده و جامعه صد در صد مؤثر است دستورات بسیار مهمی در قرآن کریم و روایات اسلامی آمده ، که به نظر می رسد رعایت برخی از آن دستورات واجب شرعی ، و برخی از آنها واجب اخلاقی ، و قسمتی از آن دستورات مستحب مؤکد است ، سرپیچی از آن دستورات ، که در مدار واجب قرار گرفته حرام و موجب عذاب قیامت ، و آنها که مستحب مؤکد است باعث زیان و خسارت ، و ورشکستگی بدن ، و آماده شدن جسم برای قبول بیماریهاست.

از اهمّ دستورات واجب ، که در قرآن مجید آمده ، تهیه کردن مال و منال برای ادامه حیات ، و تأمین مسکن و پوشاک و خوراک از طریق حلال است.

یا ایّها الذین امنوا کلوا من طیّبات ما رزقناکم و اشکروا لله ان کنتم اّیاه تعبدون .

ای اهل ایمان از پاکیزه هائی که نصیب شما کردیم تناول کنید و شکر خدا را بجای آورید ، اگر او را عبادت می کنید.

یا ایّها النّاس کلوا ممّا فی الارض حلالاً طیّباً و لا تتّبعوا خطوات الشّیطان انه لکم عدو مبین .

ای مردم ، از آنچه در زمین حلال و پاکیزه است بخورید ، قدم جای قدمهای شیطان مگذارید ، همانا او دشمن آشکار شماست.

کلوا و اشربوا و لا تسرفوا انه لا یحب المسرّفین .

بخورید و بیاشامید ، و از اسراف در خوردن و آشامیدن بپرهیزید ، همانا خداوند اهل اسراف را دوست ندارد.

در این دستورات مسئله پاکیزه بودن ، حلال بودن ، و دوری از اسراف مطرح است. تهیه کردن حلال ، رعایت پاکیزه بودن غذا ، واجب ، و اسراف در مصرف حرام است. بی توجهی به حلال ، خوردن مواد حرام و خبیث و نجس و غیرپاکیزه ، افتادن در دایره اسراف ، همه و همه خلاف حق ، و ستم بر خویش و دیگران ، و بدون تردید موجب عذاب و عقاب الهی است.

بر مرد خانه لازم است با تعالیم عالیه اسلام در این زمینه آشنا شود ، و آن را به خانه منتقل نماید ، تا محیط خانه و خانواده پاک بماند ، و اهل آن خانه بتوانند طریق رشد و کمال را طی کنند ، و برای خود و دیگران منابعی از خیر و نیکی باشند.

زیان پر خوری

امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: كَثْرَةُ الْأَكْلِ وَالنَّوْمِ يُفْسِدَانِ النَّفْسَ ، وَ يَجْلِبَانِ الْمَضْرَّةَ . پر خوری ، و زیاده روی در خواب وجود انسان را فاسد می کنند ، و کشاننده ضرر و زیان به سوی آدمی هستند.

و نیز فرمود: مَنْ كَثَرَ أَكْلَهُ قَلَّتْ صِحَّتُهُ ، وَ ثَقَلَتْ عَلَى نَفْسِهِ مُؤْنَتُهُ . سلامت پر خور اندک ، و مخارجش سنگین و طاقت فرساست.

و فرمود: كَثْرَةُ الْأَكْلِ مِنَ الشَّرِّهِ وَالشَّرِّهِ مِنَ الْعُيُوبِ . پر خوری از میل و اشتهاهای غیرطبیعی است ، و اینگونه اشتها از عیوب و نوعی بیماری است.

امام ششم (علیه السلام) فرمود: لَيْسَ شَيْئٌ أَضَرَ لِقَلْبِ الْمُؤْمِنِ مِنْ كَثْرَةِ الْأَكْلِ ، وَ هِيَ مُورِثَةٌ لِشَيْئَيْنِ . قَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَ هَيْجَانُ الشَّهْوَةِ . چیزی برای قلب مؤمن زیانبارتر از پر خوری نیست ، پر خوری موجب دو چیز است : سنگدلی ، هیجان شهوت.

حضرت حق به بنی اسرائیل فرمود: لَا تُكْثِرُوا الْأَكْلَ فَإِنَّهُ مِنْ أَكْثَرِ الْأَكْلِ أَكْثَرُ النَّوْمِ ، وَ مَنْ أَكْثَرَ النَّوْمَ أَقَلَّ الصَّلَاةَ ، وَ مَنْ أَقَلَّ الصَّلَاةَ كُتِبَ مِنَ الْغَافِلِينَ .

پر خوری نکنید ، همانا هر کس پر خوری کند ، پر خواب می شود ، و هر کس پر خواب شود ، نمازش را کم می کند ، و هر که نمازش را کم کند ، از غافلین نوشته می شود.

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: **إِيَّاكُمْ وَ الْبِطْنَءَ ، فَإِنَّهَا مَفْسَدَةٌ لِلْبَدَنِ وَ مَوْرَثَةٌ لِلْسَّقَمِ ، وَ مَكْسَلَةٌ عَنِ الْعِبَادَةِ .**

از پرخوری حذر کنید ، همانا فاسد کننده بدن ، و مورث بیماری ، و موجب کسالت در عبادت است .
و نیز فرمود:

لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَلَانَ .

چیزی نزد خداوند مبعوض تر از شکم پر نیست .

موسی بن جعفر (علیه السلام) فرمود:

لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَدُوا فِي الطَّعْمِ لَا غَتَدَلَّتْ أَبْدَانُهُمْ .

اگر تمام مردم میانه روی در خوراک را رعایت کنند ، بدنهای آنان در چهارچوب اعتدال قرار می گیرد .

رسول حق در مسئله خورد و خوراک دستور عجیبی دارند ، که باید گفت از عجایب دستورات آن حضرت ، و ریشه علم طب است: **كُلُّ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي ، وَ أَمْسِكُ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي .**

زمانی که میل به غذا داری غذا بخور ، و در حالی که هنوز میل و اشتها داری از خوردن دست بردار غذا روی غذا قطعاً برای دستگاه گوارش زیانبار، و برای سلامت بدن تهدید جدی است، به وقت گرسنگی کامل غذا خوردن، و به وقت سیر نشدن کامل دست از غذا کشیدن عالی ترین عامل برای حفظ سلامت و نشاط بدن، و تداوم عمر، و چابک و چالاک بودن است .

داستانی آموزنده

مشهور است یکی از امراء بزرگ، طبیب حاذقی را به مدینه فرستاد، تا مردم را مجانی معالجه کند، مدتی در مدینه ماند، ولی بسیار کم به او مراجعه شد، یا مراجعه کننده نداشت، از این مسئله شگفت زده شد، خدمت رسول خدا شکایت برد، حضرت فرمود وضع این شهر همین است، زیرا من به مردم گفته ام، تا به طور کامل میل به غذا ندارید نخورید، و تا به طور کامل سیر نشدید از

غذا دست بردارید، عرضه داشت شما تمام قوانین طب و بهداشت را در همین یک دستور بیان کرده اید، به این خاطر مردم این شهر به سادگی مریض نمی شوند!

علی (علیه السلام) دستور بسیار مهمی برای شروع غذا دارند، می فرماید:

إِدْأُوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ ، فَلَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ
لَاخْتَارُوهُ عَلَى التَّرْيَاقِ الْمُجْرَبِ .

غذا را با چشیدن نمک شروع کنید، اگر مردم منفعت این کار را می دانستند، آن را بر داروی تجربه شده اختیار می کردند.

رسول حق از خوردن غذای داغ منع فرمودند، اعلام داشتند خداوند برکت را در غذائی که حرارت و داغی آن نشسته، قرار داده است، و نیز از فوت کردن به غذا برای نشانیدن حرارتش نهی نموده از اینکه انسان غذا بخورد، و جانداری در آنجا حضور داشته باشد، و انسان به او بی توجهی کند شدیداً منع شده.

نجیح می گوید حضرت مجتبی (علیه السلام) را دیدم در حال غذا خوردن است و سگی پیش روی آن حضرت قرار دارد، یک لقمه خودشان می خورند، و یک لقمه برای سگ قرار می دهند، عرضه داشتم چرا این حیوان را از کنار سفره خود نمی رانید، فرمود بگذار، همانا از خداوند حیا می کنم، که صاحب جانی در حالت خوردن مرا بنگرد، و من نسبت به او بی تفاوت باشم!

آری باید خورد و باید خوراند، که خوردن لازمه بدن، و خوراندن، تجلی اخلاق و کرامت، و رفع مشکل نیازمندان، و موجب ثواب و مغفرت، و لطف و رحمت حق است. سخت گیری در این زمینه به اهل و عیال و به ارحام و به مردم عملی دور از انصاف و همرنگی با شیطان است.

حضرت مجتبی (علیه السلام) فرمود در غذا و غذاخوری دوازده خصلت است که بر هر مسلمانی شناخت آن واجب است: شناخت نعمت و خالق نعمت، رضا به قضای حق در امر روزی، گفتن بسم الله در ابتدای غذا، شکر نعمت پس از پایان غذا، وضو قبل از خوردن، نشستن به طرف دست چپ، خوردن با سه انگشت، لیسیدن انگشتان، خوردن از آنچه در سفره پهلوی انسان است، کوچک گرفتن لقمه، خوب جویدن، و کمتر نظر انداختن به آنان که دور سفره نشسته اند.

حضرت رضا (علیه السلام) سفارش فرموده اند غذای خود را در شب مختصر کنید، زیرا به شایستگی و لاغری شما کمک می کند .

رسول حق (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: هر کس تسبیح و تمجیدش در پیشگاه حق زیاد، و خوراک و نوشیدنی و خوابش کم باشد، مورد اشتیاق ملائکه الهی است.

و نیز فرمود: در لباس و خوراک و نوشیدنی انصاف را نسبت به بدن و شکم مراعات کنید، همانا این رعایت جزئی از نبوت است.

علی (علیه السلام) فرمود: قِلَّةُ الْغِذَاءِ كَرَمُ النَّفْسِ وَ أَدْوَمُ لِلصَّحَّةِ. کم خوری بزرگواری وجود ، و برای سلامت بدن پردوام تر است.

و نیز فرمود: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ صَلَاحَ عَبْدِهِ، أَلْهَمَهُ قِلَّةَ الْكَلَامِ وَ قِلَّةَ الطَّعَامِ، وَ قِلَّةَ الْمَنَامِ.

چون حضرت حق صلاح بنده اش را بخواهد، کم حرفی، و کم خوری، و کم خوابی را به او الهام می نماید.

مسائل مهم دیگری که به طور جدی و قطعی باید در درجه اول سرپرست خانه و سپس اهل خانه رعایت کنند، پرهیز از موادّ دودی از قبیل سیگار، قلیان، و مواد مخدر است. مواد دودی به هر نوعش به نظر بعضی از فقهای شیعه حرام شرعی است، زیرا به تدریج بنیان سلامت را تهدید، و گاهی منجر به مفسد اخلاقی و اجتماعی می شود.

دیگر چیزی که اسلام نسبت به آن نهی اکید فرموده اشتراک در شانه، حوله، و مسواک و سایر وسائلی است که معمولاً جنبه شخصی دارد.

امید است این مسائل از جانب تمام خانواده ها و بخصوص سرپرستان خانواده، جهت حفظ سلامت جسم، و اخلاق و روان همه رعایت شود، که رعایت این دستورات چون دستورات دینی است عبادت، و سرپیچی از آن معصیت و موجب عتاب و عقاب حق است.

قال رسول الله (صلی الله علیه وآله وسلم): عليكم بحسن الخلق فان حسن الخلق في الجنة لا محالة، و اياكم و سوء الخلق فان سوء الخلق في النار لا محالة .

***** سوالات مسابقه *****

۱- امام صادق(ع) به کسانی که بردن و خوردن مهرزن را حلال می دانند چه می نامند؟

(الف) بدبخت (ب) دزد

(ج) غارتگر (د) پیمان شکن

۲- از دیدگاه رسول خدا (ص) بیدار ماندن تا دیروقت در کدامیک از برنامه های زیر بلا اشکال است؟

(الف) طلب دانش (ب) صله رحم

(ج) رساندن عروس به خانه شوهر (د) الف و ج

۳- چرا اسلام به مرد و زن مسلمان اجازه انتخاب هر زن یا شوهری را نمی دهد؟

(الف) چون اسلام خیر دنیا و آخرت را می خواهد

(ب) سعادت امروز و فردای انسان مدنظر است

(ج) پاک ماندن انسان و زندگی او از برنامه های شیطانی (د) همه موارد صحیح است

۴- طهارت و پاکیزگی نصف ایمان است از بیانات کدام معصوم است؟

(الف) امام علی (ع) (ب) امام صادق(ع) (ج) رسول خدا(ص) (د) امام موسی کاظم(ع)

۵- از جمله مسائل مهم تأثیر گذار و تهیه کننده سلامت و گاهی منجر به فساد اخلاقی و اجتماعی شود کدام است؟

(الف) شراب خواری (ب) مواد دودی (ج) قمار (د) چشم چرانی

۶- خداوند کریم به کدام قوم فرمود: هر که نمازش را کم کند از غافلین نوشته خواهد شد؟

(الف) یهود (ب) حواریون (ج) قوم صالح (د) بنی اسرائیل

۷- رسول خدا (ص) هر شب چند بار مسواک می کنند؟

الف) ۱ بار ب) ۲ بار ج) ۳ بار د) ۴ بار

۸- این حدیث از کیست؟ « پاکیزگی از خلق و خوی انبیاء الهی است.»

الف) رسول خدا(ص) ب) امام رضا(ع) ج) امام علی(ع) د) امام صادق(ع)

۹- از نظر امام علی (ع) برترین عبادت کدام است؟

الف) حجاب ب) خدمت به خلق ج) عفاف د) صله رحم

۱۰- وقتی رسول خدا(ص) از مردم پرسیدند: چه چیزی برای زنان بهتر است. حضرت

فاطمه(س) چه جواب دادند؟

الف) عفاف را رعایت کنند

ب) با مردان صحبت نکنند

ج) هرزه و بی بند و بار غیر مقید به مسائل شرعی و اخلاقی نباشد

د) همه موارد

۱۱- کدام سوره در قرآن به بیان لزوم عفاف اختصاص داده شده است؟

الف) سوره نساء ب) سوره نور

ج) سوره مریم د) سوره یوسف

۱۲- ترجمه صحیح این روایت کدام گزینه است؟ «ان كان الشوم في شيء ففي النساء»

الف) اگر شومی در چیزی باشد، در زنان جویا باشید ب) زن شوم موجب هلاکت شوهر است

ج) اگر شومی در چیزی باشد، در زنان است. د) اگر شومی در زنان است موجب تباهی زندگی است

۱۳- خواندن صیغه عقد جهت محرمیت برای دیدار دختر و پسر قبل از ازدواج چه

حکمی دارد؟

الف) فقه اسلامی آن را بلامانع می داند و عقد لازم نیست ب) واجب است

ج) فقه اسلامی آن را لازم می داند د) مستحب است

۱۴- کدام گزینه در مورد هدف اسلام از تشکیل خانواده صحیح می باشد؟

(الف) حفظ دین مردان است

(ب) ساختن اجتماع و زندگی اجتماعی

(ج) بوجود آمدن فرزندان شایسته، و تأمین رضایت حق است.

(د) همه موارد صحیح است

۱۵- در چارچوب اصل ازدواج عمل به کدام موارد عنوان عبادت خدا بشمار می آید؟

(الف) عشق ورزی به زن شرعی

(ب) تربیت اولاد و به عهده داشتن وظایف آنان

(ج) رعایت حقوق

(د) همه موارد صحیح است

۱۶- اول چیزی که در قیامت نسبت به آن از انسان حساب می کشند چیست؟

(الف) نماز (ب) رسیدگی به پدر و مادر (ج) طهارت و پاکیزگی (د) عدالت

۱۷- کدام مورد در مورد عفاف و حجاب درست است؟

(الف) عفت فراتر از حجاب است (ب) عفت پوششی است بیرونی و درونی

(ج) حجاب پوششی است بیرونی (د) هر سه مورد صحیح است

۱۸- این حدیث «کوبنده ترین دشمن مؤمن همسر بد است» از کیست؟

(الف) امام علی (ع) (ب) امام صادق (ع) (ج) رسول خدا (ص) (د) امام حسن (ع)

۱۹- جاهای خالی جمله را پر کنید: (همانا مانده های..... که غیر قابل مصرف است، نشستن گاه.....

است.)

(الف) در خانه - شیطان (ب) سفره - حشرات (ج) غذا - میکروب (د) درسفره - شیطان

۲۰- چه چیزی برای سلامت بدن پردوام تر است؟

(الف) نماز و روزه (ب) عدم آلودگی به گناه

(ج) کم خوری بزرگواری وجود (د) دائم الاستغفار بودن

۲۱- رسول خدا (ص) در رابطه با برتری زنان، کدام زن را از بهترین زنان برشمرد؟

- (الف) در برابر شوهر متواضع و فروتن باشد
(ب) حضرت مریم (س)
(ج) نسبت به دیگران باوقار و بی اعتنا دیده شود
(د) الف و ج

۲۲- ترجمه این حدیث را کامل کنید: «مگر به کسی که تو را خود قرار داده است.»

- (الف) جانشین - کفر
(ب) امین - کفر
(ج) جانشین - نفاق
(د) امین - نفاق

۲۳- از دیدگاه پیامبر (ص)، اگر زنی بعد از انجام عروسی مهر خود را هبه کند. نتیجه چیست؟

- (الف) محبت
(ب) علاقه به زندگی
(ج) محبت و انس
(د) بی نیازی به مادیات
- ۲۴- از جمله شرایطی که اسلام در انتخاب همسر از قول رسول خدا (ص) آمده کدام است؟

- (الف) زن را برای حال و جمالش انتخاب نکنید
(ب) زنی که خوش رفتار و با وقار باشد
(ج) دارایی زن موجب طغیان و جمالش مایه زندگی است
(د) همه موارد

۲۵- در کدام سوره خداوند زنان و دختران مؤمن را به پوشش چادر یا عبا امر می کند؟

- (الف) مریم
(ب) نساء
(ج) احزاب
(د) نور

۲۶- کدام آیه از قرآن کریم اشاره دارد به اینکه خداوند داشتن زن و فرزند را دوست دارد؟

- (الف) سوره رعد ۳۸
(ب) سوره اعراف ۱۷۳
(ج) سوره آل عمران ۳۸
(د) سوره آل عمران ۳۴

۲۷- جای خالی را پر کنید: «اولیای خدا برای اینکه زمینه ازدواج دختران و پسران بهتر و راحت تر فراهم شود، سفارش اکید نموده اند که در مسئله مهر و صداق نشود.»

الف) افراط (ب) سخت گیری (ج) تفریط (د) از اعتدال خارج

۲۸- کدام عامل برای حفظ سلامت و نشاط بدن و تداوم عمر مهم می باشد؟

الف) پاکی و پاکیزگی

ب) استحمام و دائم الوضو بودن

ج) به وقت گرسنگی کامل غذا خوردن و قبل از سیرشدن دست از غذا کشیدن

د) همه موارد

۲۹- مسواک زدن و رعایت بهداشت دندان از اخلاق چه کسانی است؟

الف) اولیاء خدا (ب) انبیاء الهی (ج) متقین (د) مؤمنین

۳۰- چرا عروس را شب به خانه شوهر می برند؟

الف) چون خداوند شب را مایه آرامش قرار داده

ب) زیرا شب باعث نزول ملائک و برکات می شود

ج) چون زن مایه آرامش خاطر است

د) الف و ج

۳۱- طبق فرمایش امام حسن مجتبی(ع) شناخت کدام خصلت در غذا خوری بر هر مسلمانی واجب است.

الف) تجلی اخلاق و کرامت (ب) رضابه قضای حق در امر روزی

ج) رفع مشکل نیازمندان (د) همه موارد

۳۲- از اهم دستورات واجب که در قرآن برای امر زندگی آمده کدام گزینه است؟

الف) خدمت به والدین (ب) تلاوت آیات قرآن

ج) تهیه مال و منال برای ادامه حیات (د) الف و ج

۳۳- در خصوص عجله نکردن در ازدواج، امام صادق(ع) برای حیات و زندگی زن را به چه چیزی تشبیه کرده است؟

الف) گردن بند

ب) پایه و اساس حیات

ج) مایه رحمت و عطوفت در زندگی

د) همه موارد

۳۴- سه خصلت است که بهترین ویژگی برای زن و بدترین صفات برای مرد می باشند، کدامند؟

الف) شجاعت - کبر - خودخواهی

ب) کبر - ترس - ثروت

ج) کبر - ترس - بخل

د) الف و ج

۳۵- پرخوری موجب چه چیزی می شود؟

الف) زیان رساندن به قلب

ب) سنگدلی

ج) هیجان شهوت

د) ب و ج

۳۶- مهر و صداق پرداختش بر عهده مرد و امساک از رساندنش به صاحب حق است.

الف) واجب - جرم بزرگ (ب) لازم - حرام و گناه بزرگ (ج) لازم - حرام (د) می باشد - لازم

۳۷- وجوب ادای مهر در قرآن مجید در کدام سوره ها به آن تصریح شده است؟

الف) بقره - نساء - قصص

ب) آل عمران - قصص - احزاب

ج) بقره - آل عمران - احزاب

د) بقره - نساء - قصص - احزاب

۳۸- حدیث از کیست؟ « از خداوند حیا می کنم که صاحب جانی در حالت خوردن

بنگرد، و من نسبت به او بی تفاوت باشم»

الف) رسول خدا (ص)

ب) حضرت علی(ع)

ج) امام حسن (ع)

د) امام صادق(ع)

۳۹- بنا به فرمایش خداوند کریم، چه کسی از غافلین نوشته می شود؟

- الف) هر کسی نمازش را کم کند
ب) هر کس که پر خواب شود
ج) کسی که پر خوری کند
د) همه موارد

۴۰- « چون به عروسی دعوت شدید که عروسی یادآور دنیاست و زمانی که به تشییع جنازه دعوت شدید که یادآور آخرت است.»

- الف) بشتابید - تأخیر نکنید
ب) عجله نکنید - بشتابید
ج) تأخیر نکنید - عجله نکنید
د) بشتابید - عجله کنید

توجه: در امتحان ۳ سوال از متن داده خواهد شد.

در محیط اسلامی، زن و شوهر با هم هستند، متعلق به هم هستند، در مقابل هم مسئول هستند، در مقابل فرزندان مسئول هستند و در برابر محیط خانواده مسئولند. در محیط های اسلامی، کانون خانواده چنان مستحکم و پابرجاست که گاهی پس از دو نسل نیز هنوز پدر بزرگ و پدر و نوه در یک خانه با هم زندگی می کنند. در جوامع اسلامی، یعنی جوامع دین دار و خداباور که دو نفر آدم برای مدت طولانی با هم زندگی می کنند و هیچ گاه از هم سیر نمی شوند، بلکه دل بستگی شان و انس و محبت و وفایشان به همدیگر بیشتر می شود؛ این، همان خاصیت دین داری و مذهبی بودن و خواسته های خدایی را رعایت کردن است.

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)